Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ынэй 1921 оной ...брин 21-нэй гарана | № 254 (14365) | 1976 оной октябриин 29, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ 1976—1980 ОНУУДТА ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ТУХАЙ БА СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ 1977 ОНДО ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБ ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ депутат Н. К. БАЙБАКОВОЙ хэһэн элидхэл

...нэтэ нүхэд депутадууд!

...бриин Социалис рево-...159-дахи жэлэй ойн — ...ехэ һайндэрэй урда ... СССР-эй Верховно ... сесси зарлагдаба. ...арадай бүхы ажал хэ-... һанаа сэдьхэлынь ... XXV съездын шиид-...үдые бодото дээрэнь ...татайгаар бэелүүлхэ ... зорюулагданхай. Энэ ...дэлхэйн элитэ ехэ уд-...хартай ушар хэрэг бо-... коммунизм тээшэ ма-...нэ ороной дабшаха ...айхабтар шухала ша-... түүхэдэ ороһон

...ет арад КПСС-эй, тэ-... Центральна Комите-... нүхэр Л. И. Брежнев ...эй КПСС-эй ЦК-гай ...рогой дотоодын бо-...шадын сэсэн мэргэн ...э политикые нэгэн ... халуунаар дэмжэ-... Энэ политика социалис ... нэгэдэлэй оронуудай ...дай, хүн түрэлтэнэй ...жалшадай амин шуха-... туһатай тааралдана; ... бүхы үнэн сэхэ хү-... тэрэнииие дэмжэнэ.

...н XXV съезд СССР-...дай ажахые 1976 — ... онуудта хүгжөөхэ гол ...нүүдые баталпан бай-...э шэглэлнүүд урда ... бүгэдэ арадай дунда ... хэлсэгдэжэ, гүйсэд ...гдаһан юм. XXV ... СССР-эй арадай ажа-хые хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэб зохёожо, тэрэнэй даалгабаринуудые табан жэлэй жэл бүхэндэ, СССР-эй министерство, зургаануудта болон союзна республиканuудта хараадуулан хубаарилхыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаһан байна.

Табан жэлэй болон жэлэй түсэбүүд байгша оной октябриин 25—26-да болоһон КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ али бүхы талаар зубшэн хэлсэгдээд, гол түлэб һайшаагдаа. Тус Пленум дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Л. И. Брежнев табан жэлэй түсэбые политическэ талаһаань залан шууд сэгнээд, манай хүдэлмэриин шиидхэхы һалбаринуудые элеэр тодорхойлоод, бидэ бүгэдын анхаралаа эгээн ехээр хандуулха, тэдэниис шиидхэлгэдэ хүсэ шадалаа элсүүлхэ гол шухала зорилгонуудые тодорхойлһон байна. Бүхы парти болон арад энэ үгыень урма зоригжолтойгоор угтаа.

АРБАДАХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ— ПАРТИИН ЭКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКЫЕ БОДОТО ДЭЭРЭНЬ БЭЕЛҮҮЛХЭ ТОДОРХОЙ ПРОГРАММА МҮН

...ын үйлэдбэрииие эр-...дэреэр, тааруу тэн-... хүгжөөһэнэй, тэрэ-...г үрые дээшэлүүл-... научно-техническэ дэб-... түргэдхэһэнэй, ажа-... ээсын ургалта түйла-... арадай ажахын ха-...лбаринуудтахи хүдэл-... шанар бүхы аргаар ...руулһанай үндэһөөр ... һуудал байдалай мэ-... болон соёлой хэм-...дэбжээхэ гэһэн Комму-...артиин хараа шугамые ...нэгүйгөөр бэелүүлхэ» ... табан жэлэй гол зо-... шиидхэхэ хэрэг түсэб ... хангагдана.

...адахи табан жэлэй тү-...дэн онсо өөрэ зүйл-... юм. Эдэнь манай ... экономическа хүгжэл-...үнөөнэй шатын эрилтэ-... дулдыдан гарана. ... ороной үйлэдбэрииин ...шадал улам ехэ боло-...энэн ашаар социаль-...номическа асуудал-..., түбхын түрүүндэ со-... хүнүүдэй һуудал ... материальна бо-... соёлой хэмжээе дээ-...лхэ, тэдэнэй ажал хү-...н болон ажаһуудалые ... һайжаруулха ...лнуудта улам ехэ ан-... хандуулха арга олдо-...

...ан ажахын хүгжэл-...рилгонуудые шиидхэл-... нийтын үйлэдбэриин ...үрэ, научно-техническэ ...тэ һайжаруулха яба-... эршэтэй түргэн хүг-... нүхэсэлнүүд улам ...гэ дүүргэнэ.

...ы һалбаринуудые эр-...гэлдэреэр хүгжөөхэ, ...социалис экономикын ... һуури бологшо хүндэ ...иис түргэнөөр хүг-...эй үндэһөөр арадай ... һалбаринуудай бо-... нютагуудай хоо-... тэнсүүри тааралда-...йжаруулха гэжэ түсэ-... хараалагдана.

...иин удаан болзорто ... политикые хэлбэри-... шууд бэелүүлхэ гэжэ ...гдана. Энэ политика ... хүн зониие эдеэ хоо-... промышленностииие ху-...жахын түүхэн эдээр ...айгаар хангаха, хо-... хүдөөгэй ажалша-...териальна ба соёл һуу-...рхэ байдалые саашал ...туулха гэһэн зорил-...эм

...дахи табан жэлдэ ...рондын хэмжээгээр ... хүдэлмэриие социалис ... хубаарилгын арга бо-...нууд бүри дүүрэнээр ашаглагдаха. Энэ түбхын түрүүндэ социалис экономическа нэгэдэлгын комплексно программые бэелүүлһэнэй ашаар түйлагдаха юм. Мүн дэлхэйн бусад оронуудтайшье экономическа холбоо харилсаан улам үргэдэхэ.

Научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэлгэ, үйлэдбэриие эршэдхэлгэ, үйлэдбэриин шэнэ хүсэтэ предприятинуудые байгуулха ябадал национальна доходые түргэнөөр ехэ болгохо, арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга олгохо юм. Жэшээнь, 1976—1980 онуудта национальна доход 26 процентээр ехэ болохо. Юрэнхы дээрээ тэрэнэй ургалтань 93,5 млрд. түхэриг боложо, юһэдэхи табан жэлэйхидэ орходоо 14 млрд. шахуу түхэригөөр ехэ болохо юм: промышленностиин продукци 36 процентээр нэмэхэ, харин тэрэнэй юрэнхы ургалтань 183,5 млрд. түхэригтэ хүрэхэ гэхэ гү, али юһэдэхи табан жэлэйхидэ орходоо 30 млрд. түхэригөөр ехэ байха юм. Үйлэдбэриин жэлэй дунда зэргын хэмжээе абабал, хүдөө ажахын нийтэ бүхы продукцинь 16 процентээр ехэ болохо, тэрэнэй юрэнхы ургалтань 18,2 млрд. түхэриг болохо гү, али үнгэрэгшэ табан жэлэйхидэ орходоо 5 млрд. шахуу түхэригөөр ехэ байха юм.

Арадай ажахые хүгжөөхэ бусад показательнуудайшье юрэнхы ургалтань юһэдэхи табан жэлэйхидэ орходоо дээшээ байха юм. Тэрэ тоодо арадай ажабайдалай һайжаралгын хэмжээе тодорхойлдог розничнo худалдаа наймаанай болон хүн зоной бодото олзо доходой юрэнхы ургалтань мүн лэ дээшээ байха.

Манай экономикын хурдан түргэн хүгжэлтэ тухай хэлэхэдээ, ургалтын процент бүхэнэй улам ехэ шанартай боложо байһыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиин жэшээнь, наймадахи табан жэлдэ национальна доходой ургалтын нэгэ процентнь 2 млрд. түхэриг болоо һаань, байгша табан жэлдэ тэрэнь 3,6 млрд. түхэриг хүрэтэр гэхэ гү, али 1,8 дахин ехэ болохо байна.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор, нийтын үйлэдбэриин байгууламжые, тэрэнэй тэнсүүри тааралдалые һайжаруулха гэжэ түсэбтэ хараалагдана. Тиихын тулада промышленностьда, түбхын түрүүндэ машина бүтээлгэдэ, химиин болон нефтехимиин промышленностьда үйлэдбэриин зэбсэг үлэмжэ түргэнөөр бүтээн гаргадаг болохо гэжэ хараалагдана. «А» бүлэгэй продукци бүтээлгын нийтэ хэмжээн табан жэлэй туршада 138 млрд. гаран түхэригөөр ехэ боложо, энээнэй ашаар арадай ажахые мүнөө үеын түхеэрэлгээр, ашаг үрэ ехэтэй түүхэй эдээр, материал болон элшэ хүсөөр хангаха арга олдохо.

Арбадахи табан жэл гээшэ ашаг үрэ болон шанарай табан жэл гэжэ мэдээжэ. Тобшо аад, гүнзэгы удхатай энэ тодорхойлолто табан жэлэй түсэбэй бодото даалгабаринуудта харагдаа. Ажалай, материальна хүсэ, нөөсэ болон мүнгэ зөөри улам һайнаар ашаглаха гэжэ хараалагдана.

Нийтын ажалай бүтээсэ арадай ажахыда бүхы дээрэнь 25 процентээр ехэ болохо. Промышленностьда ажалай бүтээсэ 31 процент шахуу, хүдөө ажахын нийтын секторто (жэлэй дунда зэргын үйлэдбэреэр бодомжолходо) — 28 процентээр, барилгада—30 гаран процентээр, тиихэдэ түмэр замай транспортда 20 процентээр дээшэлхэ байна. Энээниие түйлахын тулада хэдэн хэмжээ бэелүүлхэ гэжэ түсэбтэ хараалагдана. Үйлэдбэри оньһожоруулха, автомат нэбтэрүүлхэ, гарай ажал хэдэг хүдэлмэрилэгшэдэй тоо үсөөрүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые бүтээсэ ехэтэй техникээр цэнээр зэбсэгжүүлхэ, ажалай зэбсэглэлгэ һайжаруулха ябадал мүн лэ түргэдхэхэ гэжэ хараалагдана. Ажалые техникээр зэбсэглэлгын хэмжээн 1976—1980 онуудта промышленностьда 34 процентээр, хүдөө ажахын нийтын секторто 60 гаран процентээр, харин арадай ажахыда бүхы дээрэнь 36 процентээр дээшэлхэ юм.

Энээнэй үндэһөөр, тэрэшэлэн ажал болон үйлэдбэриие үүри һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар ажалые техникээр зэбсэглэлгын хэмжээндэ орходоо ажалай бүтээсые уридлуулан дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго табигдана. Гол фонднуудые һайнаар ашаглаха фондын ашагые дээшэлүүлхэ тушаа нэмэлтэ хэмжээнүүдые табан жэлэй түсэб дүүргэхэ үедөө зохёожо бэелүүлхыень СССР-эй Министрнүүдэй Совет СССР-эй министерствэнүүд болон зургаануудта даалгаа.

Материальна нөөсэ баялигые бодолтой зүбөөр, гарза багатайгаар ашаглаха, арьбалалта алмалтын гурим шангаар сахиха гээшэ нийтын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай.

Түсэб дотор **шанарай показательнуудай** үүргэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Үйлэдбэриин технико-экономическа хэмжээ дээшэлүүлхэ талаар даалгабаринууд министерство болон зургаануудта тогтоогдоо. Продукциин сорт янзань шэнэлэгдэхэ, номенклатурань үргэдэхэ юм. Хэрбээ 1971—1975 онуудта 16,5 мянган янзын продукциин үйлэдбэрилэгдэжэ байгаа һаа, энэ табан жэлэй туршада 20 мянга шахуу янзын продукци бүтээгдэдэг болохо юм. Промышленна үйлэдбэриин нийтэ хэмжээн дотор Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй продукци нилээд ехэ болохо юм.

Научно-техническэ дэбжэлтэ хадаа үйлэдбэриин ашаг үрын ургалтын үндэһэн һуури мүн. Тэрэ материальна үйлэдбэриин байгууламжа болон технико-экономическа хэмжээе нарижуулха шэглэлнүүдые тодорхойлно. Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа юһэдэхи табан жэлдэ үйлэдбэридэ шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ хэрэг эли бодо түргэдэжэ, энээнэй ашаар 1971—1975 онуудта промышленна шэнэ продукци үйлэдбэрилхэ хэмжээе хоёр дахин ехэдхэхэ арга олдоһон байна.

Гэбэшье экономическа хүгжэлтын холын хараа тухай хэлэхэ болоо һаа, мүнөө түйлаһанаараа сэдьхэлээ ханаха ёһогүйбди. Тиимэһээ научно-техническэ дэбжэлтын ябасада түсэбэй нүлөөе шангадхаха тушаа хэмжээнүүд хараалагдана.

СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН, АРАД ЗОНОЙ БАЙДАЛ ҺАЙЖАРУУЛГЫН ПРОГРАММА

Нүхэд депутадууд!

Материальна үйлэдбэриин, тэрэнэй ашаг үрын ургалта ороной социальна хүгжэлтын, арад зоной байдал һайжаруулха үргэн ехэ программын үндэһэ һуури болоно. Тус программа совет хүнүүдэй ажал хүдэлмэри болон ажаһуудалые хүнгэдхэн һайжаруулха олон хэмжээ ябуулгануудые хараална. Хүн бүхэнэй материальна болон оюун ухаанай хэрэглэмжые бүри дүүрэнээр хангаха, хүн бүхэниие адли тэгшээр хүгжөөхэ, манай ороной эрхэтэн бүхэниие коммунис ушар ёһо мэдэдэг үзэлтэйгөөр, нийтын ажалда эдэбхитэй байхаар хүмүүжүүлхэ, тиин социалис ёһоной ажабайдалые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагданхай юм.

Манай экономикын социальна шэглэлые улам шангадхан хүгжөөхэ ябадал юун дээрэ харагданаб гэхэдэ, национальна доход дотор хэрэглэмжын фонд урид түрүүгээр хүгжэхэ юм. Энээнэй хэмжээн табан жэлэй туршада 73,5 процентһээ 75 процент хүрэтэр ехэ болохо. Энэ хадаа имагтал национальна доходые шэнэ ёһоор хубаарилһанай ашаар совет хүнүүдэй хэрэглэмжые хангаха хэрэгтэ нэмэжэ 7 млрд. түхэриг зорюулха арга олгохо, харин хэрэглэмжын бүхы фонд 76 млрд. шахуу түхэригеэр ехэ болохо юм.

Национальна доходой ургалта болон тэрэниие шэнэ ёһоор хубаарилга, хүн бүхэн дээрэ бодожо үзэбэл, табан жэлэй туршада бодото олзо доходуудые 21 процентээр ехэ болгохо арга олгоно. Ажалай түлөөһэ нарижуулха ябадалда онсо анхарал хандуулагдана. Ажабайдая һайжаруулха талаар гүрэнэй зүгһөө бэелүүлэгдэхэ шэнэ хэмжээ ябуулгануудта 1980 оноор бодобол, 17,7 млрд. түхэриг сэхэ зорюулагдаха юм. Харин энээнэй 13,7 млрд. түхэригынь ажалай түлөөһэ нарижуулха хэрэгтэ гаргашалагдаха.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дундуур хэмжээнэй салин табан жэлэй туршада 170 түхэриг хүрэтэр гэхэ гү, али 17 процент шахуу ехэ болохо. Харин нийтын ажахыпаа колхозниигуудай абадаг ажалай түлөөһэн 116 түхэригтэ хүрэхэ гэхэ гү, али 26 процентээр нэмээгдэхэ байна. Хүдэлмэришэд, алба хаагшадай салин хүлһые болон колхозниигуудай ажалай түлөөһэ дээшэлүүлһэнэй ашаар хүн зоной олзо доходой ургалтын дүрбэнэй гурбан хубиие хангахаар түсэблэгдэнэ.

Арбадахи табан жэлдэ үйлэдбэриин бэшэ һалбаринуудта хүдэлдэг 31 млн. хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэн нэмээгдэхэ. Салин хүлһэнэй доодо хэмжээе, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһые дээшэлүүлхэ шэнэ шата табан жэлэй эсэс багаар эхилхээр хараалагдана.

Салин хүлһэ дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулгануудтай нэгэн хамта мүн ажалай элдэб түлбэри түлөөһэнүүдэй гүрим һайжаруулха тушаа, тэрэшэлэн үйлэдбэри болон тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ салин хүлһэнэй, ажалай нормын үүргэ дээшэлүүлхэ талаар мүн лэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ юм. Салин хүлһэнэй ургалта ажалай бүтээсэтэй хүдэлмэрилэгшын мэргэжэл шадабаритай урданайхиһаа ехээр холбогдодог болохо.

Манай ороной зүүн зүгэй нютагуудта хүдэлмэрилэгшэдые олоор һуурижуулха хэмжээ ябуулгануудта онсо анхарал хандуулагдана. Алас-Дурна зүгэй нютагуудта олон жэлдэ хүдэлһэнэй түлөө хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһые нэмэрлихэ. Тиихэдэ Ураалда болон Казахстанай зарим нютагуудта хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэндэ районно коэффициент тогтоожо үргэлжэлүүлхэ гэжэ хараалагдана.

Хэрэглэмжын нийтын фонд хадаа ажалшадай бодото олзо доход дээшэлүүлхэ шухала эшэ үндэһэн мүн. Энэ фондһоо үгтэхэ түлөөһэн болон хүнгэлэлтэнүүд табан жэлэй туршада 27 млрд. түхэригөөр гэхэ гү, али 30 процентээр ехэ боложо, 1980 ондо 117 млрд. түхэригтэ хүрэхэ юм. Пенсиин хэрэг һайжаруулха, социальна страховани бэелүүлхэ болон бусад хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ. Үтэлхэдөө, мүн инвалид болоходоо абадаг пенсиин доодо захань, тэрэшэлэн тэжээдэг хүнөө алдаһан бүлэнэрэй пенсиин доодо хэмжээн нэмээгдэхэ. Пенсионернүүдтэ зарим эм домой сэнгые доошолуулхаар хараалагдана.

Колхоздо болон гүрэнэй предприятинуудта, организаци болон эмхи зургаануудта хүдэлмэрилжэ шухала хэрэгтэй стажтай болоһон, урдань колхозой гэшүүн байһан хүнүүдтэ пенси түлэгдэдэг болохо, мүн колхозниигуудай дундаһаа нэгэдэхи группын инвалид болоһон хүнүүдэй пенсидэнь тэдэниие харууһалха хэрэгтэ нэмэлтэ тогтоогдохо юм. Эдэ бүгэдэ колхозно таряашадые, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые социальна талаар хангаха хэрэгые саашадань адли дүтэрхы болгоно. Багаһаа хойшо инвалид болоһон хүнүүдтэ үгтэдэг тэдхэмжэ ехэ болохо. Тиихэдэ үхибүүнэй наһанһаань дулдыдуулангүйгөөр, иимэ тэдхэмжэ түлэгдэхэ байна.

Хүдэлмэрилжэ байһан эхэнэрнүүдэй үхибүүнэйнгээ нэгэ жэлтэй болоторнь харууһалхын тулада тэдээндэ зарим тэды түлэгдэдэг амаралта олгодог болохо. Олон үхибүүтэй эхэнүүдтэ пенси түлэхэ талаар хүнгэлэлтэнүүдые олошоруулха, тэрэшэлэн интернат-гэрнүүдтэ, нарайлалгын гэрнүүдтэ, үхибүүдэй болон зарим түсхай янзын больница болон таһагуудта эдеэ хоолой болон бусад юумэнэй гаргашын нормые дээшэлүүлхэ, гадна интернат-һургуулинуудта болон үхибүүдэй гэрнүүдтэ эдеэ хоолой нормо дээшэлүүлхэ гэжэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагданхай.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэреэр, 1974 онһоо гүрэнэй дотоодын урьһаламжаар үгтэһэн мүнгэн хүнүүдтэ бусаагдажа эхилһэн байна. Энээниие жэл бүри үргэлжэлүүлхэ гэжэ хараалагдана.

Хүн зоной олзо доходой ехэ болоһонтой тааралдуулан, **розничнo худалдаа наймаанай** хэмжээе 29 процентээр ехэдхэжэ, 1980 ондо 269 млрд. түхэригтэ хүргэхэ гэжэ хараалагдана.

Үйлэдбэриин ургаһанай, продуктнуудай ассортиментын олошорһоной, шанарайнь һайжарһанай үндэһөөр хүн зоноймнай эдеэ хоол хэрэглэлгэ улам һайжарха. Илангаяа үнэтэ эдеэ хоол хэрэглэхэ ябадал нилээд ехэ болохо байна. Жэшээнь, мяха болон мяханай зүйлнүүдые хэрэглэлгэ табан жэлэй туршада 10,5 процентээр, загаһа болон загаһанай зүйлнүүдые — 24 процентһээ үлүүгээр, үрэ жэмэс — 35 процентээр, овощ болон бахчевые хэрэглэлгэ—27 процентээр ехэ болохо юм. Һүн болон һүнэй зүйлнүүд, үндэгэн, ургамалай тоһон, саахар урданайхиһаа ехээр хэрэглэгдэдэг болохо.

Хүнгэн промышленностиин эдлэлнүүд хүн зондо ехээр худалдагдадаг болохо, эд бүдэй, хубсаһанай, трикотажна, оймһо носкиин болон гуталай янза түхэлынь нилээд һайжарха юм.

Телевизор, радиоприемник, магнитофонууд, холодильник, электропылесосууд, часынууд, хүнгэн автомобильнууд, мотоциклнууд, тэрэшэлэн ажаһуудалай химиин болон бусад хэрэгсэлнүүд урданайхиһаа ехээр худалдагдаха юм. Табан жэлэй һүүл багаар 100 бүлэ бүхэндэ 84 телевизор, 85 холодильник, 83 радиоприемник хүртэдэг болохо ушартай.

Совет хүнүүдэй улам ехэ боложо байгаа хэрэглэмжэнь тэдэнэй эрилтые саг үргэлжэ, али бүхы талаарнь шэнжэлжэ байха, худалдан абагшадые улам болбосон һайнаар хангаха гэһэн зорилго худалдаа наймаанай үмэнэ табина, мүн бүри һайн шанартай, элдэб олон янзын түхэлэй эд товарнуудые үйлэдбэрилхэ гэһэн эрилтэ промышленностиин үмэнэ улам шангаар табина. Союзна республиканууд, СССР-эй Минторг, Центросоюз болон арадай хэрэглэлэй эд товарнуудые бүтээн гаргадаг министерствэнүүд эдэ асуудалнуудые сaг үргэлжэ анхаржа байха ёһотой.

Хүн зониие **ажаһуудалай** талаар хангалгын хэмжээн 1980 ондо 8 млрд. гаран түхэригтэ хүргэгдэхэ гэхэ гү, али 1,5 дахин, тэрэ тоодо хүдөө нютагта 1,7 дахин ехэ болохо байна. Үзүүлэгдэдэг туһаламжын шанар һайжарха, хүн зомнай улам болбосоноор хангагдадаг болохо юм. Ажаһуудалай хангалгын мүнөө үеын шэнэ предприятинууд ашаглалгада оруулагдаха.

Хото, хүдөөгэй ажалшадай **гэр байрыень** һайжаруулха тушаа Коммунис парти, Совет правительство үдэр бүриин оролдолго гаргажа байдаг. 1976—1980 онуудта хамта дээрээ 550 млн дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаха. Табан жэлэй туршада 50 млн. гаран хүн гэр байраа һайжаруулха. Гэр байрын барилгын шанар, тэрэнэй түсэблэлгые һайжаруулха, байрануудые улам таарамжатай зохид болгохо, гэрнүүдэй дотоодо болон газаада шэмэглэлыень һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Табан жэлэй эсэс багаар гүрэнэй болон кооперативна гэрнүүдэй 60 процентнь шэнэ түхэлэй проектнүүдээр баригдадаг болохо юм.

Город болон тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, байрын гэрнүүдые газаар хангаха, уһанай соргонуудые оруулха болон бусад янзын хэлхеэ харилсаа хүгжөөхэ талаар ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хараалагдаа.

Хүн зоной элүүр **энхые хамгаалха** гээшэ социальна программа дотор шухала һуури эзэлдэг. Больница, поликлиника, профилактори болон эмнэлгын бусад эмхинүүдые барижа, элүүрые хамгаалгын материально-техническэ бааза һайжаруулха гэжэ түсэбөөр хараалагдана. Шэнэ болон мүнөө хүдэлжэ байгаа эмнэлгын эмхинүүд мүнөө үеын медицинскэ түхеэрэлгээр хангагдаха, эрдэм ухаан болон техникын эгээл шэнэ түйлалтанууд тэндэ ашаглагдаха юм. Табан жэлэй һүүл багаар больницын оронуудай тоо 3,3 миллиондо хүрэхэ. 10 мянган хүн бүхэн дээрэ бодожо үзэбэл, 1980 ондо тэдэндэ 123 орон хүртэхэ ёһотой. Медицинскэ хангалгын шанар һайжарха, эмнэлгын зургаануудта ажалай эмхидхэл улам һайн болохо: Хүн зониие үбшэнүүдһээ һэргылхэ, үбшэниие саг соонь элирүүлхэ, эмнэлгые ашаг үрэтэй болгохо зорилго улам гүйсэдөөр дүүргэгдэдэг болохо юм.

(Эхин. Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

ЗОХЁОН БАЙГУУЛХЫ АЖАЛАЙ АСАРИ ЕХЭ ТҮСЭБ

СССР-эй финансын министр депутат **В. Ф. Гарбузов** сессиин зүблэхэ зүйлэй дүрбэдэхи асуудалаар «СССР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджет тухай, СССР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай» элидхэл хэбэ.

Энээгээр Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй түрүүшын хамтын заседани дүүрэвэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүшын заседани Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **А. П. Шитиковэй** түрүүлэлгэ доро 16 часта Палатануудай заседанинуудай зал соо нээгдэбэ.

Нүхэд **Ю. В. Андроповой В. В. Гришинэй, А. А. Громыкын, А. П. Кириленкын, Ф. Д. Кулаковой, Д. А. Кунаевай, К. Т. Мазуровай, Н. В. Подгорнын, Г. В. Романовай, М. А. Сусловай, В. В. Щербицкиин, Г. А. Алиевай, П. Н. Демичевэй, М. С. Соломенцевой, И. В. Капитоновой, В. И. Долгих, К. Ф. Катушевай, Я. П. Рябовай** ерэжэ һууха-дань, депутадууд болон айлшад альга ташалгаар угтаһан байна.

Сессинүүдэй хоорондохи үе соо наһа бараһан депутадууд Б. Е. Бутомын, А. В. Георгиевай, А. А. Гречкын, Ю. И. Дудинай, Л. Д. Евдокимовагай, В. В. Щербаковой дурасхаалые сесси дэ хабаадагшад һууриһаа бодожо ёһолбо.

Гараһан хүнүүдэй орондо һунгагдаһан депутадуудай эрхэ түлөөлэлгэнүүдые мандатна комиссинуудай шалгаһан тухай Мандатна комиссиин түрүүлэгшын орлогшо депутат **А. Н. Аксеновой** хэһэн **элидхэлые Союзай Совет шагнаа.**

Союзай Соведэй депутадууд: Харьковска областиин Харьковско - Коминтерновскэ һунгуулиин округһоо һунгагдаһан Ю. Ф. Косягай, Красноярска хизаарай Уярска һунгуулиин округһоо һунгагдаһан Ф. А. Горнаковай, Москва хотын Киевскэ һунгуулиин округһоо һунгагдаһан А. П. Александровай, Алтайн хизаарай Каменска һунгуулиин округһоо һунгагдаһан А. И. Жуковагай, Свердловско областиин Ирбитскэ һунгуулиин округһоо һунгагдаһан М. В. Мошконцевагай, Грузиин ССР-эй Руставска һунгуулиин округһоо һунгагдаһан Г. В. Колбиной, Горьковско областиин Кулебакска һунгуулиин округһоо һунгагдаһан М. В. Егоровой, Сумска областиин Роменско һунгуулиин округһоо һунгагдаһан И. Г. Гринцовэй эрхэ түлөөлэлгэнүүдые мэдэрхэ гэжэ Союзай Совет тогтообо.

СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэб, СССР-эй арадай ажахые 1977 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб болон СССР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджет тухай, мүн 1975 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай асуудалнуудаар Союзай Соведэй түсэблэлгын бюджетнэ, һалбари һалбаринуудай комиссинуудай ба залуушуулай хэрэгүүдые эрхилдэг комиссиин нэмэлтэ элидхэлые түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Г. И. Ващенко** хэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй энэ сесси гайхамшагта үедэ — парти ба арадай ажабайдалда элитэ ехэ үйлэ хэрэг болоһон КПСС-эй түүхэтэ XXV съездын жэлдэ үнгэржэ байна гээд тэрэ тэмдэглээ.

Арбадахи табан жэлэй түсэб хадаа ороной үйлэдбэриин ба эрдэм, техникын хүсэ шадалые саашадань үргэдхэхэ, тэрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал бэхижүүлхэ, арад зоной һуудал байдал һайжаруулха асари ехэ программа болоно. Энэ хадаа коммунизм байгуулгада шэнэ шухала шата болоно гэжэ депутат хэлэбэ.

Коммунис байгуулалтын, эб найрамдалай ба уласхоорондын харилсаанай түлөө тэмсэлэй партиин табиһан зорилгонууд, тэрэнэй зоригжуулхы суртал һургаалнууд, түсэбүүд үргэн нийтэ ажалшадай политическэ, ажалай ехэ үүсхэл эдэбхи бадарааһан байна. Түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхын түлөө, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын ба хүдэлмэриин шанар һайжаруулхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ.

КПСС-эй ЦК-гай энэ Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн гүнзэгы удхагай үгэ соо энэ улам хүсэ ехэтэйгээр харагдана.

Оромнай табан жэлые һайнаар эхилбэ гээд Пленум дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Байгша оной юһэ һарын туршада промышленна үйлэдбэриин ургалта жэлэй түсэбэй ёһоор 4,3 процентын орондо 4,8 процентдэ хүрөө бүхы союзна республиканууд, министерствэнүүд, албан зургаанууд түсэбүүдээ үүргэээ. Түсэбһөө гадуур 4,5 миллиардһаа үлүү түхэригэй продукци худалдагдаа.

Энэ жэлдэ хүдөөгэй ажалшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүдэлһэн байна. Түсэбһөө, урда тээнь абтаһан уялганууддһаа гадуур Эхэ орондоо ороо һо ехээр худалдаха гэһэн таряашадай патриотическа хүдэлөөн энэ жэлэй ургаса хуряалгын үедэ үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Орооһо таряанай асуудалые шиидхэхэ гэһэн партиин хараа шугамые хүн зоной гүнзэгыгөөр ойлгожо байһые энэ ушар элирхэйлэн гэршэлээ. 3 миллиард 200 миллион пүүд орооһо Эхэ оронойнгоо амбаарта хаажа, Россин Федераци таряа талхаар ороноо хангалгада ехэ хубитаяа оруулба. 1 миллиард 150 миллионһоо дээшэ пүүд эрхим шанартай таряа гүрэндэ худалдаһан Казахстанай таряашад ажалай ехэ илалта түйлаа. 12 союзна, 12 автономито республикын, 87 хизаар болон областиин таряашад уялгануудаа дүүргэһэн тухайдаа мэдээсээ. Урдань хуряагдаагүй ехэ таряа оронойнмнай абаха байһыень эдэ бүгэдэ гэршэлнэ. Хлопогой, саахарай свеклын ба хүдөө ажахын бусад хэдэ хэдэн ургамалнуудай үндэр баян ургаса хуряагдажа байна.

Байгша оной түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ ороной экономико хүгжөөхын тула бата найдамтай үндэһэ һуури табиха байна гээд нэмэлтэ элидхэл дотор тэмдэглэгдээ. 1977 оной арадай ажахын түсэбэй ёһоор промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэри, арадай ажахын бусад һалбаринууд хүгжөөгдэжэ, арад зоной һуудал байдал һайжаруулагдаха байна.

Комиссинуудай даалгабаряар депутат Г. И. Ващенко арадай ажахые 1977 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбтэ, 1977 оной гүрэнэй бюджедтэ иимэ хубилалтануудые оруулба

— Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилжэ, худалдаха түсэбые розничнo сэнгээр 174 миллион түхэригөөр нэмээхэ, энээнтэй дашарамдуулан, 1977 оной гүрэнэй бюджедэй олзо оршые 132 миллион түхэригөөр ехэдхэхэ.

— Энээнтэй дашарамдуулан, союзна республикануудай бюджедүүдэй гаргашануудые 132 миллион түхэригөөр дээшэлүүлжэ, энэ мүнгэ Байгал-Амарай түмэр зам барилгын районуудай түб һууринуудые, хүдэлмэришэдэй тосхонуудые болбосон түхэлтэй болголгодо, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудаа эм худалдажа абалгада, социально-соёлой эмхи зургаануудай байшангуудые заһабарилгада, эдлэл хэрэгсэлнүүдые худалдажа абалгада, хүн зониие театрально-концертын талаар хангаха хэмжээ ябуулганuудые үнгэргэлгэдэ гаргашалха шухала.

СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэбые, мүн комиссинуудай дурадхалнуудые хараада абажа, арадай ажахые 1977 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые бүрин һайшаахые депутат дурадхаба.

Заһабаринуудые хараада абажа, 238.939.972 мянган түхэригэй олзо оршотойгоор, 238.732.458 мянган түхэригэй гаршатайгаар гэхэ гү, али 207.514 мянган түхэригөөр олзо оршынь гаршаһаа ехэ байхаар СССР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджет баталхые, мүн 1975 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоо баталхые Г. И. Ващенко дурадхаа

Удаань Союзай Соведтэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ эхилбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси октябриин 28-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

***

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй түрүүшын заседани Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **В. П. Рубенэй** түрүүлэлгэ доро октябриин 28-най үглөөнэй 10 сагта Палатануудай заседанинуудай зал соо нээгдэбэ.

Нүхэд **А. Н. Косыгинай, А. Я. Пельшиин, Д. Ф. Устиновай, П. М. Машеровэй, Ш. Р. Рашидовай, М. В. Зимяниинай** ерэхэдэнь, депутадууд болон айлшад альга ташалгаар угтаа.

СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэб тухай, СССР-эй арадай ажахые 1977 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб ба СССР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджет тухай, СССР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай асуудалнуудаар Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын бюджетнэ һалбари һалбаринуудай комиссинуудай залуушуулай хэрэгүүдые эрхилдэг комиссиин нэмэлтэ элидхэлые Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Н. И. Масленников** хэбэ.

(ТАСС).

СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөх гүрэнэй табан жэлэй түсэб тухай ба СССР-эй арада ажахые 1977 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ депутат Н. К. БАЙБАКОВОЙ хэһэн элидхэл

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Ороной экономическа болон социальна хүгжэлтын зорилгонуудтай таарадуулан, **арадай гэгээрэл болбосоролые** — залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, һурагшадай юрэнхы, ажалай болон политехническэ бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ, һуралсалай арга методуудые һайжаруулха талаар хэдэн бүлэг хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Профессиональна-техническэ һургуулинууд түргэнөөр хүгжөөгдэхэ, тэндэ залуушуул мэргэжэл олохоһоо гадна, юрэнхы дунда эрдэмтэй болодог юм. Табан жэлэй туршада профессионально-техническэ училищинууд хамтадаа 10,7 миллион мэргэжэл түгэлдэр хүдэлмэришэдые бэлэдхэхэ.

Дээдэ болон тусхай дунда һургуулинууд 9,6 млн. мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ. Арадай ажахын түргэнөөр хүгжэжэ байгаа һалбаринуудта, илангаяа техническэ дэбжэлтын шэнэ һалбаринуудта хүдэлхэ мэргэжэлтэд нилээд олоор бэлэдхэгдэдэг болохо юм.

Совет хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ социалис культура болон искусствын үүргэ дээшэлнэ. Тэдэнэй оюун ухаанай элдэб олон янзын эрилтые хангахын тулада илангаяа хүдөө нютагуудта болон промышленна барилгын шэнэ нютагуудта соёл культурын эмхи зургаануудай материально-техническэ бааза бэхижүүлэгдэхэ юм.

Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха гээшэ социально-экономическа томо асуудалнуудай нэгэн болоно. Байгаали хамгаалха, байгаалиин баялигуудые бодомжотой зүбөөр ашаглаха тушаа даалгабаринууд табан жэлэй түсэб дотор тогтоогдоно. Газар, уһа бузарладаг бодосуудые оршон тойронхи байгаалида багаар хаядаг болохо, продукциин единицэ бүхэндэ байгаалиин баялит хэрэглэлгые хорооходо гэжэ хараалагдана. Байгаалиие хамгаалха талаар бусадшье хэмжээ ябуулганууд тодорхойлогдонхой. Байгаали хамгаалха, байгаалиин баялигуудые зүб ёһоор ашаглаха программа бэелүүлхэ хэрэгтэ 1976—1980 онуудта хамта дээрээ 11 млрд. шахуу түхэриг гүрэнэй зөөри һомологдоно.

442 мянган га газар шэнээр заһан һайжаруулха гэһэн даалгабари министерствэнүүд болон Союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ үгтэнэ. Гэхэтэй хамта илангая хара металлургиин, барилгын материалнуудай промышленностиин болон зарим бусад һалбаринуудай предприятинууд газар шэнээр заһан һайжаруулха хүдэлмэриие үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулна гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Байгаалиие бузарлуулхагүйгөөр үйлэдбэриин технологическа процессүүдые ухаалан зохёохо, тэдэниие нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ СССР-эй министерствэнүүд болон зургаанууд, мүн союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүд ехэ анхарал хандуулха ёһотой.

КПСС-эй XXV съездын баталан абаһан, арбадахи табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан социальна хүгжэлтын болон арад зоной байдал һайжаруулха программа хадаа хүгжэнги түгэс социализмын улам ехэ арга боломжотой болоһые, ороной экономикын хүгжэлтын улам ехээр социальна шэглэлтэй боложо байһыень эли тодоор гэршэлнэ. Бүхы совет хүнүүдэй байдалай материальна болон культурна хэмжээе таһалгаряагүйгөөр һайжаруулха тушаа Коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй болон Совет правительствын эсэшэ сусашагүй оролдолгонь энэ программа дотор эли тодоор харагдана.

МАТЕРИАЛЬНА ҮЙЛЭДБЭРИИЕ ХҮГЖӨӨЛГЫН ГОЛ ЗОРИЛГОНУУД БА ШЭГЛЭЛНҮҮД

Хүндэтэ депутадууд! КПСС-эй XXV съездын табиһан социально-экономическа зорилгонуудые шиидхэлгын үндэһэн һуури гэбэл, түсэб дотор хараалагдаһан ороной экономическа түгэс хүсые ехэ болгохо, материальна үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые тэнсүү тааруугаар хүгжөөхэ ябадал болоно.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Арадай ажахын ба хүн зоной эрилтэнүүдые шанар һайтай продукцяар бүри хүсэдөөр хангажа байхын тула, бүхы һалбаринуудай үйлэдбэриие техническэ талаар шэнээр зэбсэгжүүлжэ байха ябадалые түргэдхэхын, ашагтай болгохын тула промышленностиин горитойхон ургалта туйлаха гэжэ түсэбөөр хараалагдана.

Промышленна шухала зүйлэй продукцинуудые 1976—1980 онуудта бүтээн гаргалга иимэ байха гэбэл:

		1980 он	1976—1980 онуудай туршада ургалта: Бүхэлээ тоогоор	1976—1980 онуудай туршада ургалта: 1975 онтой сасуулхада процентээр
Электрын элшэ хүсэн	млрд. квт. ч	1380	341,4	33
Нефть (газова конденсат оруулалсан)	млн. тонно	640	149,2	30
Байгаалиин газ	млрд. куб. м	435	145,7	50
Булад	млн. тонно	168,5	27,2	19
Минеральна үтэгжүүлгэ	млн. тонно	143	54	60
Пластмасса, синтетическэ дабирхай	мянг. тонно	5739	2897	102
Утаһан, химическэ утаһан	мянг. тонно	1460	505	53
Целлюлозо	мянг. тонно	9130	2315	34
Автомобиль	мянг. хэһэг	2296,6	332,6	17
Приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд	млн. түхэриг	5713	2482	77
Бүхы зүйлэй бүд	млрд. кв. м.	12,75	2,8	28
Арһан гутал	млн. паар	810,5	112,4	16
Культурна ажаһуудалай ба гэрэй ажахын эд бараан	млрд. түхэриг	30,4	11	56,5

Арбадахи ойн баярай табан жэлэй туршада социалис индустриин хүгжэлтэ болбол гол шухала продукцинуудые үйлэдбэрилгын ургалтаар манай ороной түүхэдэ эгээн ехэ байха юм гэжэ ханангяар тэмдэглэжэ болоно. Энэ хадаа социалис түсэбтэ экономикын булюу һайн байһаниие элитээр харуулна.

КПСС-эй XXV съездын хараалһанай ёһоор, табан жэлэй туршада хүндэ индустри хурдан түргэнөөр хүгжэхэ юм. Түлишын, элшэ хүсэнэй, металлургиин, химическэ промышленность, машина бүтээлгэ ба тэрэнэй бусад һалбаринууд ниитын үйлэдбэриин бүридэлдэ, техническэ дэбжэлтэ түргэдхэлгэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлжэ байдаг юм.

1980 ондо **электрын элшэ хүсэ** гаргалга 1.380 миллиард киловатт-час болохо гэхэ гү, али 1975 онтой сасуулхада, 33 процентээр ургаха байна. Табан жэлэй туршада 71 миллион киловатт хүсэтэй энергетическэ шэнэ хүсэн ашаглалгада орохо. Атомна болон гидроэлектростанцинуудта электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ горитойхоноор ургаха байна.

1980 ондо 640 миллион **тонно хүрэтэр нефть, газова конденсат** абтахаар хараалагдана. Тиихэдэ 300 миллион тонноһоо ехэ нефть Баруун Сибирьтэ абтаха юм. Эндэ табан жэлэй туршада нефть абалга хоёрһоо үлүү дахин ургаха.

1980 ондо **газ** абалга 435 миллиард кубометр хэмжээтэй байхаар тогтоогдоо. Гол ургалтань Баруун Сибирьтэ абтаха байна. Тиимэһээ энэ районниие ашаглаха хэрэгтэ газ дамжуулха транспортые хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулха эрилтэ табигдана. 1976—1980 онуудай туршада 36,5 мянган километр газопровод барихаар түсэблэгдэнэ. Табан жэлэй эсэстэ тэрэнэй утань 140 мянган километр шахуу болохо байна.

1980 ондо **шулуу нүүрһэ** абалга 805 миллион тонно болохо юм. Тиихэдэ энэ ургалтын 30 процент шахууень хүдэлжэ байһан предприятинуудые техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлһэнэй, үйлэдбэриинь эршэ ехэтэй болгоһоной ашаар хангагдаха байна.

Нэмэл аргаар шулуу нүүрһэ абалга үлүүсэ ехээр хүгжөөгдэхэ. 1975 ондо тэрэнэй хэмжээнь 30,8 процент байгаа һаа, 1980 ондо 35 процент хүрэтэрөө ехэ болохо юм.

Түлишэ малтан абалгын программые бэелүүлһэнэй ашаар 1980 ондо арадай ажахын хэрэгсэлдэ **туйлай ехэ түлишын, энергетическэ нөөсэ** — условно түлишэ дээрэ гарган тоолоходо, 2 миллиард тонно гэхэ гү, али 1975 онойхиһоо 1,3 дахин ехэ нөөсэ түлишэ ашаглагдаха болоно. Зүгөөр энэ ушар хадаа тэрэниие бүри гамтайгаар хэрэглэлгын удха шанарые доошолуулнагүй.

Арадай ажахые **хара ба үнгэтэ металлаар** хангалгада түсэб дотор ехэ анхарал хандуулагдана. 1980 ондо бэлэн прокат үйлэдбэрилгэ 117,5 миллион тонно, булад хоолойнуудые — 19,8 миллион тонно болохо байна.

Үнгэтэ металлургиин продукци гаргалга Гол шэглэлнүүдэй даалгабаринуудтай зохилдуулагданхай. Арбадахи табан жэлэй туршада үнгэтэ металлургиин продукци үйлэдбэрилгын дунда зэргын жэлэй ургалта 4,8 процент болохо байна.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудай ашаг үрые дээшэлүүлгэ **химическэ, нефтехимическэ промышленностиие** түргөөр хүгжөөлгэтэй ехэ холбоотой юм. Табан жэлэй туршада эдэ һалбаринуудай продукциин ургалта 63 процент болохо. Тиихэдэ һалбариин үйлэдбэриин дотоорой структура горитойхоноор һайжаруулха, 1980 ондо минеральна үтэгжүүлгэ гаргалга 143 миллион тонно боложо, табан жэлэй туршада 60 процентээр ургаха байна. Минеральна үтэгжүүлгын шанар һайжаруулагдаха.

Синтетическэ дабирхай, пластмассые гаргалга хоёр дахин ехэ боложо, 1980 ондо 5,7 миллион тоннодо хүрэхэ. Химическэ утаһа, ниидхэ гаргалга 1,5 дахин ехэ болохо. Синтетическэ каучук, резино-техническэ промышленностиин продукци гаргалга горитойхоноор ургаха юм. Шиинэ гаргалга 70,8 миллион хэһэг боложо, 37 процентһээ ехээр ургаха, удаан саг соо ашаглагдадаг болохо.

Хүндэ индустриин шухалын шухала һалбари болодог **машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын** продукци гаргалга 53 процентээр ехэ болохо. Энэнь түсэб соо хараалагдаһан шэнэ барилгын, хүдэлжэ байһан предприятинуудые техническэ талаар шэнэдхэн зэбсэгжүүлгын, түхеэрэлгэнүүдыень шэнэдхэлгын эрилтые хангаха байна.

Атомна энергетикын, хара ба үнгэтэ металлургиин, химическэ промышленностьда, хэрэглэгдэхэ машина болон түхеэрэлгэнүүдые гаргалгада, хүдөө ажахын бүтээсэ ехэтэй техникэ, тоо бодолгын техникэ, прибор болон автоматизацилгын хэрэгсэлнүүдые, электротехническэ түхеэрэлгэнүүдые, бар ажалые оньһожоруулха хэрэгсэлнүүдые, тэрэшэлэн металл болбосоруулдаг бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүдые, кузнечно-даралтын машинануудые бүтээн гаргалгада гол анхарал хандуулагдаха.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностьда хэрэгтэй машина болон түхеэрэлгэнүүдые гаргаха талаар машина бүтээгшэдэй урда ехэ зорилгонууд табигдаа. Промышленностьда, транспортдо, бусад һалбаринуудта хэрэгтэй хүсэ ехэтэй машинануудые, агрегадуудые зохёолго, бүтээн гаргалга үргэлжэлүүлэгдэхэ.

Машинануудые бүри олоор гаргаха, тэдэнэй бүтээсыень дээшэлүүлхэ зуураа, машина бүтээгшэд шэнэ хүсэнүүдэй үнэ сэнгыень доошолуулһанай ашаар тэдэнэй арадай ажахын эгээн ехэ ашаг үрые туйлаха тухай партиин XXV съездын заабаринуудые хүтэлбэри болгохо ёһотой.

Арбадахи табан жэлэй туршада барилгын материалнуудые, ой модоной, модо болбосоруулгын целлюлозно-саарһанай, микробиологическа болон бусад промышленностиин һалбаринуудай продукци гаргалга горитойхоноор ургаха юм. Нөөсэ арга боломжонуудаа бүри ашагтайгаар хэрэглэхэ, продукциин шанар һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэжэ түсэбэй даалгабаринууд хараална. Гэбэл, ой модоной материалнуудай ургалтын 80 процентһээ дээшые модые һайнаар болбосоруулһанай, олон янзын продукци гаргадаг болоһоной ашаар туйлаха гэжэ түсэблэгдэнэ.

Промышленностиин түүхэй эдэй баазые хүгжөөхын тула **геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэриин** хэмжээе 27 процентээр ехэ болгохо гэжэ хараалагдана. Түлишын түүхэй эдэй томо шэнэ хэбтэшэнүүдые бэдэрэлгэдэ гол анхарал хандуулагдана. Геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэриин бүхы хэмжээнэй 60 шахуу процентнь энэ зорилгодо зорюулагдана. Геологиин министерство, бусад министерствэнүүд геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, наука болон техникын шэнэ туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхэ уялгатай.

Арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргалга промышленна продукци үйлэдбэрилгэдэ онсо һуури эзэлнэ. Тиихэдэ партиин XXV съездын табиһан шухалын шухала зорилго болохо һайн шанартай, элдэб янзын ассортиментын эд бараанай талаар хүн зоной эрилтэнүүдые бүри хүсэдөөр хангажа байха зорилгодо онсо анхарал хандуулагдана.

Хүнгэн промышленностиин продукци гаргалга 27 процентээр, эдеэ хоолой промышленностиин — 25 процентээр, культурна ажаһуудалай ба гэрэй ажахын эд бараа гаргалга 56 процентээр ургаха. «Б» бүлэгэй промышленностиин продукци бүхыдөө 32 процентээр ехэ болохо байна.

Арбадахи табан жэлэй туршада химическэ шэнэ утаһаар хэгдэһэн, һайн шанартай шэрээр будагдаһан бүд, трикотажна хубсаһан бүри ехээр гаргагдаха, оёдолынь, гадаа талань, мүн бусад шэнжэ шанарынь һайжарха юм. Искусственна арһаар, заамшаар, искусственна нооһоор болон бусад шэнэ материалнуудаар хэгдэһэн хубсаһан олоор гаргагдаха. Холисотой бүдүүдһээ хэгдэһэн хубсаһан, тэрэ тоодо самса — 3 дахин, пальто болон плащ — 4-һөө дээшэ дахин олоор гаргагдадаг болохо. Искусственна арһа, ковёр болон ковёрой зүйлнүүдые гаргалга — 2,2 дахин, нэхэгдээгүй материалаар хэгдэһэн бүд 3,5 дахин ехээр гаргагдаха. Арһан гутал гаргалга бүхыдөө 16 процентээр ехэ болохо байбалнь, модельно гутал гаргалга 1,3 дахин шахуу ехэ болохо юм.

Эдеэ хоол үйлэдбэрилгэ һайжарха. Сосиска, сарделькэ, сонгоогдоһон гахайн мяха гаргалга 1,7 дахин, сонгоогдоһон колбаса, мяханай полуфабрикадуудые гаргалга 1,6 дахин ехэ болохо. Тэрэшэлэн амиды ба хүргэгдэһэн загаһа, сонгоогдоһон, хатаагдаһан загаһанай эдеэн, кулинарна эдеэ хоол гэхэ мэтэ ехээр худалдадаг болохо. Иимэ продукци үйлэдбэрилгын бүхы хэмжээн 1980 ондо 1,5 миллион тонноһоо дээшэлхэ. Энэнь 1975 онойхиһоо 1,9 дахин ехэ юм.

Хүргэдэг түхеэрэлгэнүүд, 320 литр багтаамжатай холодильнигууд, үнгэтэ болон аянда хэрэглэгдэдэг телевизорнүүд, кондиционернүүд, эрхим һайн радиоприёмнигууд, радиоло, видеомагнитофонууд гэхэ мэтэ ажаһуудалда удаан саг соо хэрэглэгдэдэг, техническэ һайн шанартай эд бараан бүри ехээр бүтээн гаргагдадаг болохо.

Энэ хадаа туйлай ехэ политическэ, экономическа удха шанартай хэрэг, гээд нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXV съезд дээрэ арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргаха тушаа хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглэһэн байна. Министерствэнүүд, зургаанууд, предприятинууд табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые дүүргэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэхын тула арадай хэрэглэдэг эд бараа үйлэдбэрилгые бүхы хэмжээгээр ехэ болгохо ёһотой.

ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Нүхэд депутадууд! Табан жэлэй түсэбөөр хүдөө ажахын саашанхи нилээд ехэ хүгжэлтэ хараалагданхай. Энэмнай арад зоной ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгтэ шэнэдхэхы удха шанартай гээшэ. Хэнэйшье мэдэһээр хүдөө ажахын продукци, тэрээнһээ буйлуулагдадаг зүйлнүүд гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай рознично эрьесын гурбанай хоёр хубиһаа үлүү болодог.

Табан жэлэй түсэб соо хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэмжээс жэл бүри дунда жэшээгээр 16 процентээр ехэ болгожо, 132 миллиард түхэригтэ хүргэхэ гэжэ хараалагдана.

Газар тараалангай ажахын хүгжэлтэ гол зорилгомнай байһаар зандаа. Энэ һалбарида туйлагдаһан амжалтануудаа бүри хүгжөөхэ, батадхаха, энээнэй ашаар орооһо тараа абалга табан жэлэй эсэстэ 235 миллион тоннодо хүргэгдэхэ ёһотой.

Газар тараалангай ажалай культура дээшэлүүлһэнэй, минеральна болон органическа үтэгжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэһэнэй, үрэһэ хүрэнгэ һайжаруулһанай болон ехэ ургасатай сортнуудые нэбтэрүүлгые түргэдхэһэнэй, хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые богони болзорто хэдэг болоһоной ашаар орооһо тараанай ургаса дээшэлүүлхэ гэжэ түсэб дотор хараалагдана. Энээнэй хажуугаар орооһото ургамалнуудые тариха газар үргэдхэхэ асуудалда нютагай совет болон хүдөө ажахын органуудай анхарал хандуулха ябадал шангадхаха ёһотой.

Саахарай свекло, хлопок, наран сэсэг, овощ, алим жэмэс, сай болон бэшэ ургамалнуудай үйлэдбэрилгые улам саашадань ехэ болгохо гэжэ баһал хараалагдана.

Мал ажалай бата бэхи тэжээлэй бааза байгуулгада онсо анхарал хандуулагдана. 1976—1980 онуудта малай тэжээл үйлэдбэрилгын тусхай нэгэдхэмэл программ зохёон табигдаба. Тэрээн дотор тэжээл үйлэдбэриин талаар хэмжээнүүд хараалагдахаһаа гадна машина болон түхеэрэлгэнүүдые гаргаха, тэжээл үйлэдбэрилхэ ба буйлуулха шэнэ барилгануудые ашаглалгада оруулха болон бэшэшье даабаринууд оруулагданхай. 1975 ондо 45 миллион тонно холимог тэжээл үйлэдбэрилэгдэдэг байгаа һаа, 1980 ондо 77 миллион тонно болгохоор хараалагдана. Тиихэдэ тэжээлэй ниитэ үйлэдбэрилгэ 475 миллион тонно тэжээлэй единицэ болохо байна.

Тэжээлэй бааза бэхижүүлгэ хадаа адууһа малай болон шубуудай тоо толгой олон болгохо, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, 1976—1980 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдээр хараалагдаһантай жэшэхэдэ мал, шубуу, һү болон үндэгэ бэлэдхэлгын хэмжээе ехэ болгохо арга олгохо байна.

Арбадахи табан жэлдэ колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин — техническэ үндэһэ һуури бэхижүүлхэ хэмжээнүүд удаа дараалан бэелүүлэгдэхэ юм.

Хүдөө ажахые үндэр бүтээсэтэй оньһон техникээр зэбсэгжүүлгэдэ, үйлэдбэриин процессүүдые нэгэ зариманһаань үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулгада оруулалгые түргэдхэлгэдэ түсэб дотор онсо анхарал табигдана. Юһэдэхи табан жэлэйхитэй сасуулхада арбадахи табан жэлэй туршада хүдөө ажахын машинануудые, мүн мал ажалда болон тэжээл үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэдэг машина болон түхеэрэлгэнүүдые гаргалга 1,5 дахин ургаха юм. Тиихэдэ машинануудай паркын бүридэл улам һайжаруулагдахаар хараалагдана. Хүдөө ажахын техникын шанар саашадань һайжаруулга, машина болон түхеэрэлгэнүүдые гүйсэд дүүрэн хэрэгсэлнүүдтэйгээр гаргалга хадаа машина бүтээгшэдэй шухала зорилгонууд болохо ёһотой. Нэн түрүүн энэ хадаа К-700, Т-150 түхэлэй тракторнуудай зэр зэмсэгүүдтэ хабаатай. Эдэ тракторнуудта иимэшүү конструкцинуудые зохёон бүтээхэ нэмэлтэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Шэнэ газар ехэ хэмжээгээр ашаглалгада оруулалга хүдөө ажахын эдлүүриин газарые ехээр үргэдхэхэ арга боломжо үгэнэгүй. Иимэ эрхэ байдалда газарай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэ ехэнхидээ тэрэниие шанаржуулгаһаа дулдыдана. Юһэдэхи табан жэлдэ шанаржуулагдаһан газарһаа ургамалнуудай продукциин дүрбэнэй нэгэ хубинь абтаһан байгаа ха юм. Арбадахи табан жэлдэ газар шанаржуулха хэрэгтэ ехэ мүнгэн зөөри — 40 миллиард түхэригһөө дээшэ гаргашалагдаха юм. Энэмнай 8-дахи, 9-дэхи табан жэлнүүдтэ гаргашалагдаһан мүнгэ зөөритэй адли.

Хүдөө ажахые амжалтатайгаар хүгжөөлгэ агропромышленна нэгэдэлые гүнзэгырүүлгэтэй таһаршагүй холбоотой гээшэ. Гансал энээнэй үндэһөөр хүдөө ажахыда үгтэһэн 170 миллиард түхэригэй капитальна һомололго болон бэшэшье мүнгэн зөөриин ашаглалгаһаа тон ехэ ашаг үрэ абажа болохо байна. 1980 ондо энэ һалбари 120 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ, химическэ, тэжээлэй нэмэлтэнүүдые оруулаад, абаха юм. Энэмнай 1975 онойхидо орходоо 1,6 дахин ехэ болоно. Бүхыдөө табан жэлэй туршада 466 миллион тонноһоо үлүү үтэгжүүлгэ үгтэхэ. Ургамалнуудые хамгаалха химическэ зүйлнүүд болон микробиологическа промышленностиин продукци гаргалга нилээд ургаха юм.

Гэхэтэй хамта түсэб дүүргэхэ үедөө хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ нэмэлтэ нөөсэнүүдые элирхэйлэн хэрэглэхэ ёһотой.

Түсэб дотор РСФСР-эй Хара хүрьһэтэ бэшэ зоные хүгжөөлгэ тухай КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ хараалагданхай. Дурсагдаһан тогтоолтой зохилдуулан эдэ зорилгонуудта капитальна һомололгын мүнгэн зөөри ба материальна нөөсэнүүд үгтэнэ.

Табан жэлэй туршада колхоз, совхозуудые олон һалбаритай ажахынуудһаа мэргэжүүлэгдэмэл үйлэдбэридэ удаа дараалан оруулха хэмжээн бэелүүлэгдэхэ юм.

Хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижүүлхэ талаар хэмжээнүүдэй дунда хүдөө ажахыда үгтэдэг нөөсэнүүдые ашаглалгые үндэһөөрнь һайжаруулха гээшэ ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, Союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүд хүдөө ажахын техникэ бүри ехэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, капитальна һомололгонуудые болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые бодомжотойгоор ашаглаха ёһотой.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри эршэ ехэтэйгээр хүгжөөхэ, тэрэниие үндэр бүтээсэтэй техникээр зэбсэгжүүлхэ ябадал кадрнуудай мэргэжэлэй хэмжээе дээшэлүүлхэ, мэргэжэлтэдэй, илангаяа механизаторнуудай бэлэдхэл үргэдхэхэ эрилтэ табина.

Иимэ ушарта хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэ хадаа бүгэдэ арадай зорилго болоно. Энэ ехэ зорилго бэелүүлэлгэдэ гол үүргэ дүүргэхэ хүдөө ажахын ажалшадтай сүг хамта промышленностиин, транспортын, бэлэдхэлэй организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдһээ ехэ юумэн дулдыдаха байна.

ТРАНСПОРТ БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН

Арбадахи табан жэлдэ **транспортын** саашанхи хүгжэлтэ хараалагданхай. Тэрэнэй бүхы түхэлэй ашаа зөөлгэ табан жэлэй туршада 32 процентээр дээшэлхэ. Тиихэдэ нефтепроводно ба автомобильна транспорт бүри ехэ хэмжээтэйгээр хүгжэхэ юм. Тэдэнэй ашаа зөөлгэ тус тустаа 78,4 процент, 42 процентээр ургаха. Түмэр харгыгаар ашаа зөөлгэ 22 процентээр дээшэлхэ.

Түсэб дотор пассажирнуудые зөөлгын саашанхи ургалта хараалагданхай. 1980 ондо 1975 онтой сасуулхада, ниитын хэрэглэмжын транспортаар пассажирнуудые зөөлгэ 23,4 процентээр ехэ болохо гэжэ түсэблэгдэнэ. Тиихэдэ агаарай транспортаар пассажирнуудые зөөлгэ бүри ехээр ургаха байна. Түмэр замай транспортые хүгжөөлгэдэ арбадахи табан жэлэй туршада 16,7 миллиард түхэригэй капитальна һомололго табигдана гэхэ гү, али 26,5 процентээр дээшэ болохо байна.

Табан жэл соо 3,4 процентээр дээшэ болохо байна.

Табан жэл соо 3,4 мянган километр шэнэ түмэр харгы баригдахаар хараалагдана. Хүдэлжэ байгаа түмэр замай ашаа шэрэлгые бүри үргэдхэхэ ажал ябуулагдажа үргэлжэлүүлэгдэхэ. 3,4 мянган километр хоёрдохи харгы баригдаха, 3,5 мянган километр харгы электрын хүсөөр ябуулагдадаг болохо, 16,8 мянган километр түмэр харгы автоблокировкоор болон түбэй диспетчерскэ хүтэлбэрилгээр түхеэрэгдэхэ байна.

Табан жэл соо түмэр харгын транспорт 386 мянган ашаанай вагон, 2200-һаа үлүү электровоз болон 6,4 мянган магистральна тепловозуудай секцинүүдые абаха юм.

Ашаа шэрэлгые ашаг үрэтэй болгохо хэмжээ ябуулганууд түсэб дотор хараалагданхай, тэдэ хадаа нилээд ехэ мүнгэ зөөри алмаха арга үгэхэ юм. Вагонуудай эрьесын саг бага болгохо, поезднуудай шэгнүүр ба ябасын скорость ехэ болгохо, ажалай түрүү онол аргануудые болон шэнэ техникэ нэбтэрүүлгые түргэдхэхөөр хараалагдана.

Табан жэлэй түсэб бодото дээрэнь бэелүүлхэдэ, түмэр харгын хүдэлмэриин эмхидхэлдэ бии байгаа ехэ дутуу дунданууддые усадхаха, Зам харилсаанай министерствын харюусалга дээшэлүүлхэ ёһотой. Мүн түмэр харгы һайнаар, аша үрэтэйгөөр хэрэглэхын түлөө министерствэнүүдэй ба албан зургаануудай харюусалга дээшэлүүлхэ болоно.

Байгал-Амарай түмэр замай барилга үргэлжэлүүлэгдэхэ. Энээндэ 2 миллиард түхэригһөө үлүү капитальна һомололго гаргашалагдаха.

Агаарай флот шэнэ шэнжэ шанартай техникээр бүридүүлэгдэхэ. ИЛ-62М, ИЛ-86, ТУ-144, ТУ-154, ЯК-42 түхэлэй шэнэ самолёдуудаар ашаа зөөлгын хубинь 1980 ондо 70 процент хүрэтэр дээшэлхэ. Энэмнай 1975 ондо 13 процент байһан юм.

61,5 мянган километр хатуу хушалтатай автомобильна харгы, түсэбһөө гадуур мүнгэ зөөри хэрэглэһэнэй ашаар баригдаха областной болон нютагай шэнжэтэй харгынуудые оруулангүйгөөр, ашаглалгада оруулагдахаар түсэблэгдэнэ.

Хэлхеэ холбоонон саашанхи хүгжэлтэ хараалагдана. Городууд хоорондын телефонно утаһанай утань 1,75 дахин ехэ болохо, городуудай болон хүдөө нютагуудай телефонно станцинуудай хэмжээнь 1,4 дахин ехэ болохо юм.

КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

Нүхэд депутадууд! Капитальна барилгада, мүн арадай ажахын гол фонднуудые байгуулгада ба шэнэдхэлгэдэ зорюулагдадаг туйлай ехэ арга нөөсэнүүдые тааруу зүбөөр, гамтайгаар хэрэглэһэнһээ арбадахи табан жэлэй социально-экономическа зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэ гол түлэб дулдыдаха байна. 1976 оной сэнгээр абабал, капитальна барилгада һомологдодог мүнгэ зөөриин ниитэ хэмжээн 621,4 млрд. түхэриг байхаар хараалагдана гэхэ гү, али 26 процентээр ургаха байна.

Мүнгэ һомололгын политикын асуудалнууд тушаа КПСС-эй XXV съездын үгэһэн заабаринуудан ёһоор капитальна барилгада һомологдодог мүнгэ зөөри нэн түрүүн хүдэлжэ байгаа предприятинуудые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэгжүүлхэ, һэльбэн шэнэлхэ хэрэгтэ, нүхэр Л. И. Брежневэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, шэнэ барилга хэнгүйгөөр гү, али капитальна бага гаргаша хээд, үйлэдбэриин хүсые улам үргэдхэжэ боломоор газарта зорюулагдана.

Хүдэлжэ байгаа предприятинуудые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэгжүүлхэ, һэльбэн шэнэлхэ хэрэгтэ гүрэнэй капитальна барилгада һомологдодог мүнгэ зөөри тухайлхада 64 процентээр, тэрэ тоодо промышленностьда — 67 процентээр, харин машина бүтээлгэдэ — 80 шахуу процентээр ехэ болохо байна. Ондоогоор хэлэбэл, бүхыдөө үйлэдбэриин барилгынхида орходоо бүри түргөөр хүгжөөгдэхэ болоно. Нүүрһэ малтан абахадаа, шэрэм, ууралаар ба газаар хүдэлдэг турбинануудые, кабелиин хэрэгсэлнүүдые, приборнуудые, мебель болон бусад хэдэ хэдэн продукци үйлэдбэрилхэдөө, мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинууд дээрэ туйлагдаһан хүсэнэй ниитэ ургалтын хахадһаань ехые һэльбэн шэнэлһэнэй, техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэгжүүлһэнэй ашаар абаха гэжэ хараалагдана.

Арадай ажахын шухалын шухала барилгануудта капитальна барилгада һомологдодог мүнгэ зөөриие ехээр

...ССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ ...рэнэй табан жэлэй түсэб тухай ба СССР-эй арадай ажахые 1977 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай

...съезд. Эхиниинь ... нюурта).

...нүүд ба сметэ... тодорхойлогдоһон ...эглэмжые хараа... барилгын ба хаб... организацинуудай ...барилгануудые ма... нөөсэ хэрэгсэл... ...гаха түхэл янза ...хэрэглэгдэхэ ёһо...

...эй Министрнүүдэй ... заабариин ёһоор ... барилгые түсэб... мүнөө түсэблэгдэ... ...жэлтэй нэгэн до... ...жэлдэ үйлэдбэ... ...предприятинуу... ...тада тушааха. ... технологическа ...нүүдые бүтээхэ ...нууд мүнөө үедэ ...табигдажа байнхай ... барилгын үйлэд... ...ые хаһа саг ...дэхын тулада. ...нгаа шухалань ...дэ технологическа ...нүүдые барилга ...үргэлжэ дээрэнь хү... ...ыгээдэг байхын ту... ...һайн эрхэ нү... ...йгуулна.

...най шэнээр ашаг... районуудта. тэрэ ...то зүгэй рано... ...лон шэнэ барилга ...и ушарта бүхэли ...альна - үйлэд б э... ...комплекснууд байгуу... Эндэ барилгын эм... ...хээл үлэмжэ һайн ...нуудые олохо шу... ... районуудта ба...рилга хэхын тулада хүсэтэй барилгын организацинуудые байгуулха гэһэн гол шухала заабари КПСС-эй XXV съезд үгөө һэн. СССР-эй барилгын министерствэнүүд, Госстрой энэ заабарие түргөөр бэелүүлхэ зэргэтэй.

Али бүхы үрэ дүнгүүдээр капитальна барилгын түсэбые хэлсээнгүйгөөр дүүргэхэ гэшэ энэ табан жэлдэ шиидхэхы удха шанартай гэжэ үшөө дахин онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта, энэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хэгдэжэ байгаа капитальна барилгын ябасые шэнжэлхэдэ, капитальна барилгын түсэб дүүргэлгэдэ, илангаяа гол фонднуудые ба үйлэдбэриин шэнэ предприятинуудые ашаглалгада оруулха хэрэгтэ гээгдэхэ ябадал үзэгдэнэ. СССР-эй министерствэнүүд ба албан зургаанууд, союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүд энэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тушааг дахана байһан барилгануудые тон түргэнөөр дүүргэхын тулада бүхы хэмжээнүүдые абаха, 1977 ондо ашаглалгада тушаагдаха барилганууд дээрэ шухала бэлэдхэл хэхэ, тэндэ хэгдэжэ байгаа хүдэлмэринүүдые бүри дэлисэтэй болгохо, мүн 1978 ондо ба удаадахи жэлнүүдтэ шэнэ предприятинуудые ашаглалгада тушаахын тулада үндэһэ һуури табиха ёһотой.

...БЭРИЛГЫН ХҮСЭНҮҮДЫЕ ЗҮБӨӨР ...РИЛГА, СОЮЗНА РЕСПУБЛИКА...АЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨЛГЭ

...депутадууд!

...дахи табан жэл ха... союзна республи... ...оронноймнай ...ческа районуудай ...ажахые хүгжөөхэ, ...национальна поли... ...дотоор бэелүүлхэ ...шэнэ шата болохо ...най табан жэл ха... ...номико дээрэ бэел... ...ннуудай хани бари... ...ленинскэ политика ...гэжэ КПСС-эй ЦК... ...оной) октябриин ...дээрэ нүхэр Л. И. ...атай гоёор хэлээ...

...хүгжөөхэ ба мэргэжүүлхэ ябадал энэ түсэб дотор хараалагданхай. Энэ хадаа союзна республикануудай аша туһые бүхы оронойнгоо аша туһатай эгээл һайнаар зохилдуулха, ниитэ гүрэнэй зорилгонуудые шиидхэлгэдэ республика бүхэнэй оруулдаг хубитые дээшэлүүлхэ арга олгоно. Гол шэглэлнүүдэй ёһоор эгээл ашаг үрэтэй түлишын-энергетикын ба минерально-түүхэй эдэй арга нөөсэнүүдые ажахын хэрэглэмжэдэ оруулха, промышленна ба хүдөө ажахын продукциин шухалын шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ тушаа союзна республика бүхэндэ даабаринууд тогтоогдохо байна.

...ублика, район бүхэ... ...байдалые хараа... ...н, үйлэдбэриин бү... наринжуулан һай... ...үргэлжэ дээрэнь...

...а республикануудта туйлагдаха промышленна ба ...ажахын үйлэдбэриин ургалта иимэ тоонуудаар ...гдонод:

	Продукциин ургалта	
	Республикын газар дээрэхи бүхы промышленность (1975 онтой харьсуулхада 1980 ондо процентээр)	Хүдөө ажахы (1971—1975 онуудай дунда жэлтэй харьсуулхада 1976—1980 онуудта жэл бүриин дунда зэргээр үйлэдбэрилэлгэ)
...ССР	136	116
...нын ССР	133	113
...руссиин ССР	143	112
...эй ССР	136	122
...ай ССР	140	115
...иин ССР	141	129
...йджанай ССР	139	121
...ай ССР	132	111
...виин ССР	147	137
...иин ССР	127	116
...эй ССР	137	113

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ депутат Н. К. БАЙБАКОВОЙ хэһэн элидхэл

1	2	3
Таджигай ССР	139	116
Армениин ССР	146	124
Туркмениин ССР	130	119
Эстониин ССР	126	117

Ороной Зүүн зүгэй районуудтахи үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые дам саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэ, тэдэнэй байгаалиин тон баян арга нөөсэнүүдые ажахын хэрэглэмжэдэ эдэбхи тэйгээр оруулха гэшэ энэ табан жэлэй шухала шэнжэнь мүн болоно. Энээнэй урда тээхи табан жэлнүүдэй үедэ эндэ горитой амжалтанууд туйлагдаһан байгаа.

Арбадахи табан жэлэй үедэ Зүүн зүгтэ түлишэ абалгын, алюмини үйлэдбэрилгын бүхы ургалтань туйлагдахаар түсэблэгдэнэ, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ, модо шэрэлгэ нилээд ехэдхэгдэхэ байна.. Энэ хадаа элшэ хүсэ ехээр хэрэглэдэг үйлэдбэринүүдые, модо болбосоруулдаг промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга олгохо юм. Тиимэ болохолоороо, Зүүн зүгэй районууд—Сибирь, Алас-Дурна зүг, Казахстан, Дунда Ази промышленностиин шухалын шухала һалбаринуудтай, түбхын түрүүндэ элшэ хүсэ ехээр хэрэглэдэг үйлэдбэринүүдтэй районууд улам олон боложо байна

Территориально- үйлэдбэриин комплекснууд мэтэ үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые эмхидхэхэ тиимэ түрүү шэнжэтэй онол аргануудые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал энэ түсэбөөр хараалагдана. Иимэ онол аргын али бүхы аша туһые бүрин дүүрэнээр хэрэглэхын тулада эдэ комплекснуудай бүридэлдэ ородог предприятинуудтай министерствэнүүд ба албан зургаанууд, тэрэшэлэн барилгын министерствэнүүд өөһэдынгөө хүдэлмэриие һайнаар таарулдуулан, зүбшэлсэн ябуулха, барилгые, мүн эдэ комплекснуудта ородог барилганаудые ашаглалгада оруулха ба ашаглаха хэрэгые өөһэд хоорондоо тааралдуулан эрхилхэ ёһотой.

Бүхы союзна республикануудай ажахые амжалтатайгаар хүгжөөхын тулада, хэнэйшье мэдэһээр, материальна үйлэдбэриин һалбаринуудай ургалтын болон туһалбариин үйлэдбэриин хүгжэлтын хоорондохи тааруу байдалые сахиха гэшэ шухала удха шанартай юм. Энэ гол ёһые эбдэхэдэ, заримдаа экономикые хүгжөөлгын ургалта удааруулагдана, илангаяа шэнээр ашаглагдажа байгаа районуудта энэ ургалта удааруулагдана, орондомнай хэрэгтэй барилгануудые ашаглалгада тушааха болзорнууд хойшолуулагдана.

Тиимэһээ барилгын баазые бэхижүүлгэдэ, автомобилиин харгынуудые, складай байранууд ба үйлэдбэриин болон социальна туһалбариин шэнжэтэй бусад байрануудые бариха хэрэгтэ союзна республиканаудай түсэбүүд дотор ехэ анхарал хандуулагдана.

СССР-эй ГАДААДЫН ЭКОНОМИЧЕСКА ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ХҮГЖЭЛТЭ

Нүхэд депутадууд!

Ажалые уласхоорондын оршом соо социалис ёһоор хубаарилан бүтээхэ, дэлхэйн бусад оронуудтай экономическа харилсаа холбоо үргэдхэхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай бүри ехээр хабаадаха ябадал табан жэлэй түсэбөөр хараалагдана. Гадаадын худалдаа наймаанай эрьесын хэмжээн табан жэлэй турша соо 33,5 процентээр, тэрэ тоодо социалис оронуудтай—41 процентээр нэмэхээр хараалагдана. Манай гадаадын худалдаа наймаанай эрьесын ниитэ хэмжээн дотор тус оронуудай хубинь 61 процентһээ дээшэ болохо юм.

Социалис оронуудтай харилсаа холбоогоо бэхижүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. Социалис ёһоной экономическа хамжаанай нэгэдхэмэл программые, олон талын хамжаата хэмжээ ябуулгануудай зүбшэлгдэһэн түсэбые үндэһэ болгон, СЭВ-эй гэшүүн оронууд Советскэ Союз дотор хэдэ хэдэн предприятинуудые бариха, бусад барилга хэхэ хүдэлмэридэ хабаадана. Тэдэнэй тоодо Усть-Илимскэ ой модоной промышленна комплекс, Киембаевска асбестын горно-шанаржуулгын комбинат, түмэрэй руда малтан абадаг ба тэрэниие шанартань хүргэдэг предприятинууд, Никопольско ба Ермаковско ферросплавуудай заводууд. Оренбургһаа СССР-эй баруун хилэ хүрэтэр татагдаһан газопровод болон бусад барилганууд бии.

Хара ба үнгэтэ металлургиин, энергетикын, нефть буйлуулан шанаржуулдаг ба нефтехимиин, ой модоной промышленностиин барилгануудые, барилгын материалнуудай предприятинуудые барихада, геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэнь социалис оронуудта Советскэ Союз өөрынгөө зүгһөө туһа хүргэнэ.

Азиин, Африкын ба Латинин Америкын хүгжэжэ байгаа оронуудтай Советскэ Союзай гадаадын-экономическа холбоо барисаан үргэдхэгдэхөөр хараалагдана. Эдээнтэй харилсаа холбоо тогтооһоной үндэһөөр, тэгшэ эрхэ сахиха, али алиталынгаа хүсэл эрмэлзэлые, ашаг туһые хүндэлхэ гол ёһон сэхэ шууд баримталагдана. Советскэ Союз, үнгэрһэн жэлнүүдэйхидэл адляар, экономикынь элдэб һалбаринуудта, түбхын түрүүн национальна промышленностяа хүгжөөхэ, геолого-бэдэрэлгын ба уһалууриин түхеэрэлгэнүүдые бариха, хүдөө ажахын предприятинуудые эмхидхэхэ, транспортна, элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй ба соёлой барилганууд бүтээхэ, национальна хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ хэрэгтэнь эдэ гүрэнүүдтэ техническэ туһаламжа үзүүлхэ байха. Хүгжэжэ байгаа оронуудһаа тэдэнэй гадаадада гаргажа худалдадаг заншалта олохон эд товарнуудые, тэрэшэлэн манай техническэ туһаламжаар баригдаһан предприятинуудта бүтээгдэдэг эдлэл хэрэгсэлнүүд ба хүсэд бэлэн болоогүй зүйлнүүдые Советскэ Союз абаха байна.

Хүгжэнги капиталис оронуудтайшье экономическа холбоо барисаамнай үргэдхэгдэхэ. Гэхэ зуура, харилсаа холбоо бэелүүлхээр бэлэн, тэрэниие бэелүүлхын тула шухала тэгшэ эрхэтэ арга боломжонуудые хангадаг гүрэнүүдтэй холбоо барисаан бүри түргэнөөр хүгжэхэ байха. Эдэ оронуудтай худалдаа наймаанай заншалта холбоо барисаанһаа гадна, мүн продукцияа агсан абалсаха хэлсээнүүдэй үндэһөөр харилсаа холбоон бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлхэ. Тиимэ хэлсээнүүдэй ёһоор, минеральна үтэгжүүлгэ, хэмэл утаһа үйлэдбэрилхэ. бусад зарим химическэ продукци бүтээхэ предприятинууд, металлургическа комбинат, глиноземон завод ба бусад баригдаха.

Гадаадын экономическа холбоо барисаанай үргэдэлгэ совет экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала удха шанартай. эб эетэй байхые, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхые хүсэдэг манай политикын гол эшэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно.

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ 1977 ОНДО ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБ ТУХАЙ

Нүхэд депутадууд! КПСС-эй XXV съездын баталан абаһан, арбадахи табан жэлэй туршада ороной социально-экономическа талаарнь хүгжөөхэ асари ехэ программа совет хүнүүдэй дунда ажалай шэнэ дэбжэлтэ үүсхээ. 1976 оной 9 һарын турша соохи арадай ажахын хүдэлмэриин дүнгүүдһээ харахада, табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбэй гол даабаринууд дүүргэгдэхэ, үлүүлэн дүүргэгдэхэ байна. Ороной промышленность 9 һарын турша соо түсэбһөө гадуур 4,5 млрд. үлүүтэй түхэригэй продукци худалдаа. Орооһо тарян, хлопок, саахарай свекло, сай ургуулгын, бусад хэдэ хэдэн продуктнуудые абалгын талаар хүдөө ажахы һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Хүдөө нютагуудай ажалшадай туйлаһан амжалтанууд КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1976 оной) Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ дотор үндэрөөр сэгнэгдэһэн байна . Промышленна шэнэ предприятинууд хүдэлжэ байгаа предприятинуудта нэмэлтэ хүсэнүүд ашаглалгада оруулагданхай. Арад зоной байдалые улам һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын тула ехэ юумэн хэгдээ.

Гэхэ зуура, түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй дүнгүүд бүхы дээрээ һайн байбашье, шиидхэгдээгүй асуудалнуудые, тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые хэрэгсээнгүй орхихо ёһогүйбди. Мүнөө жэлдэ промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринууд продукциин номенклатурын ба ассортиментын талаар түсэбөө, договорнууд ба захилнуудые дүүргэнэгүй. Промышленна предприятинуудые ашаглалгада оруулха даалгабаринууд хүсэд дүүргэгдэнэгүй. Зарим министерствэнүүд үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, ажахынгаа ябуулгын шанар һайжаруулха хүдэлмэреэ үшөөл удаанаар наринжуулан һайжаруулна. Дурсагдаһан дутуу дунданууды КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор эрид шууд усадхан зайсуулха шухала.

1976 оной түсэб дүүргэхэ үедэ туйлагдаһан үрэ дүнгүүд 1977 оной түсэбые, табан жэлэй түсэбые бүхы дээрэнь дүүргэхын тула шухала арга боломжонуудые хангана.

СССР-эй арадай ажахые 1977 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб хадаа арбадахи табан жэлэй таһаршагүй хубинь болоно. Энэ жэл — Агууехэ Октябриин социалис революциин жаран жэлэй ойн жэл совет экономикын хүсэн түгэс шэнэ дэбжэлтээр тэмдэглэгдэхэ байха.

Материальна үйлэдбэриин һалбаринуудай нилээд ехээр ургаһанай үндэһөөр, ороной национальна доход 1977 ондо 1976 онойхиһоо 15,5 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али 4,1 процентээр нэмэхэ. Промышленна продукциин хэмжээн 30 миллиард шахуу түхэригөөр гэхэ гү, али 5,6 процентээр нэмэхэ. Гэхэтэй хамта ниитын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудтахи техническэ дэбжэлтые тодорхойлдог түлишын-элшэ хүсэнэй һалбаринуудые, хара ба үнгэтэ металлургиие, химическэ, нефтехимическэ промышленностиие, машина бүтээлгые хүгжөөлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана.

Промышленностиин һалбаринуудтахи үйлэдбэриин бүридэлые улам һайжаруулха гэжэ 1977 оной түсэб дотор хараалагдана. Жэшээлэн хэлэбэл, атомна электростанцинуудаар электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгын хэмжээн 40 процентээр нэмэхэ. Машина бүтээлгын талаар эгээн һайн, бүтээсэ ехэтэй машинанууд ба түхеэрэлгэнүүд нилээд олоор бүтээгдэн гарадаг болохо. 4 мянга гаран шэнэ янзын продукци үйлэдбэрилдэг болохо, 220 гаран технологическа шэнэ арга, үйлэдбэри оньһожоруулха ба автомадаар зэбсэглэхэ хэмжээ ябуулганууд нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгдэхээр хараалагдана.

Арадай хэрэглэлэй эд товарнуудые бүтээн гаргалгада ехэ анхарал хандуулагдана. Промышленностиин «Б» бүлэгэй продукциин хэмжээн 1977 ондо 19 процентээр нэмэхэ, Эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ нэмэхэ, шанарынь һайжарха. Хүнгэн промышленностьда — бүдүүдэй ассортимент 20 — 25 процентээр, хубсаһанай ба гуталай — хахадһаа ехээр шэнэлэгдэхэ. Соёлой ба ажаһуудалай, ажахын хэрэглэлэй эд товарнуудые бүтээн гаргалга 7,2 процентээр ехэ болохо.

Хүдөө ажахын продукциин хэмжээн 1977 ондо 126,5 миллиард түхэригэй болохо. 1971—1975 онуудай жэлэй дундуур үйлэдбэрилгэтэй жэшэбэл, 11 процентээр нэмэхэ. Хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һууриие улам бэхижүүлхэ хэмжээнүүд хараалагданхай. Хүдөө ажахыда техникэ бүри олоор, минеральна үтэгжүүлгэ бүри ехээр үгтэхэ. Хүдөө ажахын бүхы капитальна хүдэлмэридэ һомологдохо мүнгэнэй хэмжээн 32,7 миллиард түхэриг болохо.

Бүхы янзын транспортые саашадань улам хүгжөөхөөр хараалагдана. Түмэр замай транспортда хоёрдохи шэнэ лининүүд ашаглалгада оруулагдаха, түмэр харгынуудые электрификацилха хүдэлмэри ябуулагдажа үргэлжэлүүлэгдэхэ. Тэрэшэлэн, поезднуудые бүри олоор ябуулдаг болохо бусад хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ.

Арадай ажахые хүгжөөхэ капитальна хүдэлмэридэ зорюулжа һомологдоһон мүнгэнэй хэмжээн бүхы дээрээ 1977 ондо 121.5 миллиард түхэриг болохо гү, али энэ жэлэйхиһээ 3,6 процентээр нэмэхэ.

Совет арадай байдалые улам һайжаруулха хэмжээнүүд 1977 оной түсэбөөр хараалагданхай. Хүн бүхэнэй бодото олзо оршын ургалта 3,8 процент болохо. энэнь арбадахи табан жэл доторхи ургалтын жэлэй дундуур темпдэ таараха юм. Розничэ худалдаа наймаан 228 миллиард түхэригэй хэмжээтэй байха гү; али 4,8 процентээр нэмэхээр хараалагдана. Хүн зондо ажаһуудалай асуудалаар үзүүлэгдэдэг туһаламжын хэмжээн үргэдхэгдэхэ.

Үйлэдбэриинбэшэ һалбаринуудта ажалладаг хүнүүдэй салин. түлөөһэн ерэхэ жэлдэ нэмэжэ үргэлжэлхэ. Үйлэдбэриин һалбаринуудай хүндэ, бэедэ муу хойшолонтой ажал хэдэг хүдэлмэрилэгшэдэй түлөөһые бүри тааруу болгохо асуудалда онсо анхарал хандуулагдана. Промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудта һүниин хүдэлмэриин нэмэлтэ түлөөһэн нэмэхэ. Европын хойто зүгэй зарим районуудай хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэнэй талаар хүнгэлэлтэнүүд үргэдхэгдэхэ. Эдэ хэмжээ ябуулгануудые хараада абажа, арадай бүхы ажахын хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай дундуур салин түлөөһэн 1977 ондо 155 түхэриг тухай болохо.

1977 ондо олон тоото байрын гэрнүүд. һургуулинууд, больницанууд баригдаха, соёлой ба ажаһуудалай шэглэлтэй бусад барилганууд хэгдэхэ. 112.1 миллион дүрбэлжэн метр ниитэ талмайтай байрын гэрнүүд баригдахаар багсаагдана. 10 миллион үлүүтэй хүнүүд болбосон шэнэ байрануудые абаха, байрануудаа һайжаруулха.

Арбадахи табан жэлэй түсэбэй, 1977 оной түсэбэй гол тоо баримтанууд ба онсо зүйлнүүдынь иимэл байна, нүхэдүүд. Шэнэ табан жэлэй түсэб бэелүүлэгдэхэдээ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха замдахи шэнэ алхам болохо. Советскэ Союзай уласхоорондын байдалые бүри батадхаха. хүгжэнги капиталис оронуудтай, түбхын түрүүндэ США-тай экономическа мүрысөөндөө саашанхи амжалтануудые туйлаха арга олгохо байха. Табан жэлэй түсэб дүүргэгдэхэдээ, СССР-эй национальна доход улам ургаха, США-гай национальна доходой 1975 оной хэмжээнтэй жэшэбэл, энэ табан жэлэй эхеэр 67 процент байһан аад, 1980 ондо 85 тухай процент болохо, промышленна продукциин хэмжээн 80 процент байһан аад, 109 процент болохо. хүдөө ажахын продукци — 85 процент байһан аад. 100 тухай процент болохо.

Нүхэд депутадууд!

Танай үзэмжэдэ табигдаһан, 1976 1980 онуудай — табан жэлэй түсэб, 1977 оной түсэб хадаа хүсэлэлгэ гаргагдахаар аад. ягаала дүүргэгдэхээр байна. Эдэниие дүүргэхын тула түсэблэлгын хэрэг. ажахы эрхилэлгын онол аргануудые улам һайжаруулха. арадай ажахын бүхы һалбаринуудтахи хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана. Энэ хадаа партиин экономическа политикын гол шэглэлнүүдэй нэгэн болоно.

Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдээр үүсхэгдэһэн социалис мүрысөөнэй хүсэн түгэлдэр дэбжэлтэ ургамжын түсэбүүд дотор эли тодоор бэелэн харагдаа. Манай ороной ажалшад ажалайнгаа бүтээсэ бүхы аргаар дээшэлүүлхын түлөө, материальна ба мүнгэн нөөсэнүүдээ арьбалхын, продукциин шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэл бүхы промышленна предприятинууд, барилганууд дээрэ, колхозууд, болон совхозуудта дэлгэрүүлээ. Энэнь табан жэлэй түсэбэй даабаринуудай амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ нүхэсэл болоно.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүд. арбадахи табан жэлэй түсэб хадаа партиин, бүхы совет арадай ажал ябуулгын дайшалхы программа болоно. Совет арад Коммунис партиингаа сэсэн мэргэн хүтэлбэреэр энэ программа дүүргэхэ, коммунизм байгуулгын шэнэ зорилгонуудые шиидхэн бэелүүлхэ. (Альга ташалга).

...ССР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай

СССР-эй финансын министр депутат В. Ф. ГАРБУЗОВАЙ хэһэн элидхэлһээ

...орон дотор бүхы ...ажа... ...КПСС-эй ...шиид... ...атай... ...номи... ...жөөл... ...һуу... ...лгада. ...асхоо... ...онуу... ...улаг... ...хэ ха... ...н ту... ...айдал... ...В. Ф.

...инүү... ...итиче... ...бжэл... ...р ха... ...гамай ...нягта ...этигэл ... Пар... ...нэгэ... ...тральн... ...хэ ле... ...поли... ...ябуу...лагша, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневээр толгойлогдоһон КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое тойрон, тэдэнэй бата жагсаалтай байһаниие үшөө дахин гэршэлэн харуулна.

Совет хүнүүдэй ажабайдалые бүхы талаарнь һайжаруулха, тэдэнэй байдал һуудалые улам хүгжөөхэ хэрэгтэ Коммунис партимнай саг үргэлжын анхарал хандуулна. Үйлэдбэри дээрэ ажалладаг хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөһэнэй эгээл доодо хэмжээе дээшэлүүлгэ ба дунда зэргын салинтай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалайнь тариф ба түлөөһэн дээшэлүүлэгдэжэ дүүрэв. 1976 ондо оронноймнай зарим районуудта үйлэдбэридэ хабаагүй һалбаринуудта хүдэлэгшэдэй ажалай түлөөһэн нэмэгдэжэ эхилээ. Ниитын хэрэглэмжын фонднуудые ехэ болгоһоной үндэһэ һуури дээрэ арадай гэгээрэл ба элүүрые хамгаалга улам хүгжөөгдэнэ, пенси, тэдхэмжэ, стипенди түлэлгэдэ гүрэнэй һомололго дээшэлүүлэгдэнэ. Энэ жэлдэ хүн бүхэнэй бодото олзо доход 3.7 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ байна

Үйлэдбэриин ургалта ба арад зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа наймаалга ехэ болгоһоной ашаар хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые һайнаар хангаха арга олдоно. 1976 ондо розничэ худалдаа наймаанай хэмжээн 4,1 процентээр дээшэлхэ.

Манай орон дотор тиилай ехэ хэм хэмжээтэйгээр бодхоогдожо байһан гэр байрануудай барилга партиин социальна үргэн программын таһаршагүй нэгэ хубинь болоно. Энэ жэлдэ 11 миллион хүнэй байра байдал һайжаруулагдахань.

Арадай ажахын түсэбэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэнэй, национальна доходой ургаһанай, тэрэшэлэн нэмэлтэ арга боломжонуудые хэрэглэхэ ба арьбалалта алмалтын журамые шангадхаха талаар хэмжээнүүдые абаһанай үндэһэ һуури дээрэ гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ хангагдажа байна. 1976 ондо СССР-эй гүрэнэй бюджедэй оршын талаар дүүргэлтэ 227,7 миллиард түхэриг болохо гэхэ гү. али түсэбэй дүүргэлтэ 101,0 процент. тиихэдэ гаршын талаар — 224,6 миллиард түхэриг гэхэ гү. али 99,7 процент, гаршалаа оршонь 3.1 миллиард түхэригөөр үлүү байха.

Арадай ажахые хүгжөөлгын үнгэрһэн жэлэй үрэ дүнгүүд хадаа 1976 ондо түсэбөөр хараалагдаһан гол шухала даабаринуудай дүүргэгдэхэ ба үлүүлэн дүүргэгдэхэ байһанда этигэхэ бүхы арга нүхэсэл олгоно. Эдэ бүгэдэ арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэл — 1977 ондо шэнэ амжалтануудые туйлаха бата үндэһэ һуури боложо үгэнэ.

КПСС-эй XXV съездын зорилгонуудые, мүнөө үеын ниитын хүгжэлтын, коммунизм байгуулгын, уласхоорондын харилсаануудай теори ба практикын гол шухала асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй үгэһэн тодорхой заабаринуудые харада абан. СССР-эй гүрэнэй 1977 оной бюджет зохёогдоһон байна гээд В. Ф. Гарбузов үгээ үргэлжэлүүлбэ. Түсэб болон бюджет соо ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хүдэлмэриин шанар һайжаруулгада онсо анхарал хандуулагдана. КПСС-эй XXV съезд дээрэ табигдаһан эдэ зорилгонууд · партиин экономическа холын хараата түсэбүүдэй шухала хубинь байһан тула бүхы совет арадай зохёон байгуулхы тэмсэлэй гол шэглэлые тодорхойлно гээшэ.

Октябриин 26-да хүдэлмэреэ дүүргэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум СССР-эй арадай ажахые 1976 — 1980 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбые, 1977 оной арадай ажахын түсэб ба бюджедые гол түлэб һашаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ соо үнгэрһэн жэлдэ совет арадай хэһэн байгуулхы ажалай үрэ дүнгүүдтэ гүн гүнзэгы. тодорхой шэнжэлэл үгтэһэн, оронноймнай мүнөө үеын экономическа хүгжэлтын гол шухала асуудалнуудаар тон шухала тобшолол хэгдэбэ Тиин КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ арбадахи табан жэлые, 1977 оной түсэб ба бюджедые амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар парти ба арадай бодото ажал ябуулгын үргэн программа табигдаа.

Арадай ажахын түсэбэй даабаринуудтай зохилдуулан, СССР-эй Гүрэнэй 1977 оной бюджет зохёогдожо, экономико ба соёл культурые саашадань хүгжөөлгые. арадай байдал һуудал һайжаруулгые, оронноймнай оборонын бэхижүүлгые хэрэгтэй бүхы арга боломжоор хангана.

СССР-эй гүрэнэй бюджедэй проект оршын талаар 238,8 миллиард түхэриг. гаршын талаар 238.6 миллиард түхэриг. гаршаһаа оршонь 200 миллион түхэригөөр үлүү байхаар табигдаа.

1977 ондо предприятинууд болон ажахын организацинуудай олзо доход 114,7 миллиард түхэриг гэхэ гү, али энэ жэлэйхиһээ 8,2 процентээр ехэ байхаар хараалагдана. Үйлэдбэриие техническэ талаар шэнэдхэн һайжаруулха, экономическа урмашуулга ба түсэбөөр хараалагдаһан бусад гаргашануудта хэрэглэгдэхээр олзо доходһоо 43,7 миллиард түхэриг предприятинуудай мэдэлдэ үлөөгдэхэ болоно.

Эд бараа үйлэдбэрилхэ, гэрэнэй ассортиментые олошоруулха ба шанарыень һайжаруулха талаар арадай ажахын түсэбэй даабаринуудтай зохилдуулан, эрьесын налог 1.1 процентээр дээшэлүүлэгдэхэнь. Колхозуудһаа абтаха подоходно налогой хэмжээн 0,7 миллиард түхэриг байхаар хараалагдана.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

СССР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджет тухай ба СССР- 1975 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурга).

СССР-эй финансын министр депутат В. Ф. ГАРБУЗОВАЙ хэһэн элидхэлһээ

Арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаһан ажалай түлөөһэнэй ба мүнөө хэрэглэгдэжэ байһан налогой ставкын еһоор хүн зонһоо абтаха гүрэнэй налогой ниитэ хэмжээ 20,9 миллиард түхэриг — бюджедэй оршын 8,7 процент байхаар тодорхойлогдонхой.

Арад зоной байдал һуудал һайжаруулха талаар КПСС-эй XXV съездын хараалһан үргэн программые Коммунис партимнай бодото дээрэнь удаа дараалуулан бэелүүлжэ байна 1977 ондо совет хүнүүдэй ажаһуудалые һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлгэдэ 6,8 миллиард түхэриг һомологдоно.

Шэнэ табан жэлдэ социальна программа бэелүүлгэдэ хэрэглэмжын ниитын фонднууд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. 1977 ондо эдэ фонднуудай ниитэ хэмжээн 99 миллион түхэриг боложо, энэ жэлэйхиһээ 4,8 процентээр ехэ байхаар хараалагдана. Энэ мүнгэ зөөри хадаа элүүрые хамгаалга соёл культура ба гэгээрэлые, пенсионно хангалгые саашадань хүгжөөхэ арга боломжо олгоно. Ниитэ дээрээ байрын 112 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдэй барилгада 16,8 миллиард түхэриг һомологдоно.

Вюджедһээ, предприятинуудай өөһэдынь зөөриһөө ба урьһаламжаар ерэхэ жэлдэ арадай ажахыда 251 миллиард түхэриг зорюулагдана гэхэ гү, али 1976 онойхиһоо 4.4 процентээр ехэ байха. Промышленностиин предприятинууд олоор шэнэдхэн хубилгагдаха ба шэнээр бариггдаха, мүнөө үеын индустриальна үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөгдэхэ, транспорт хэлхеэ холбоон ба арадай ажахын бусад һалбаринуудта техническэ хангалга һайжаруулагдаха байна.

Научно-техническэ дэбжэлгэ түргэдхэхэ, үйлэдбэридэ эрдэм ухаанай туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ талаар 1977 ондо шухала хэмжээ ябуулганууд хараалагдана. 1977 ондо эрдэм ухаанай шэнжэлгын хүдэлмэридэ 18,2 миллиард түхэриг һомологдоно.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, КПСС-эй ЦК ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет гадаадын экономическа харилсаа холбооной хүдэлмэри шэнэдхэн һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулгануудай үргэн программа. Тэдэ хэмжээ ябуулгануудые бодото дээрэнь бэелүүлгэ хадаа харин оронуудтай Советскэ Союзай экономическа ба научно-техническэ харилсаа холбооной саашадаа ашаг үрэ ехэтэй байлга хангаха юм.

Промышленность болон транспортые мүнгөөр хангаха тухай бүлэг соо 1977 оной түсэбөөр промышленна үйлэдбэриин тогтууритай ургалта хараалагдана гээд тэмдэглэгдэнэ. Бюджедээр, предприятинуудай зөөрсөр ба урьһаламжаар промышленностиие мүнгөөр хангалгада 128,9 миллиард түхэриг һомологдоно.

Һомололгын гол хуби — 108 миллиардһаа дээшэ түхэриг социалис экономикын үндэһэ һуури болохо хүндэ индустриин хүгжэлтэдэ зорюулагдана. Хүнгэн, эдеэ хоолой ба нютагай промышленностиин хүгжэлтэдэ, тэрэшэлэн хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалтада 20.8 миллиард түхэриг һомологдоно.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ, промышленностиин хүдэлмэриин шанарые һайжаруулгада зорюулагдаһан партиин хараа шугам 1977 ондо шууд сэхээр бэелүүлэгдэхэ. Үйлэдбэриин гол фонднуудые һайнаар ашаглаха ябадал промышленна үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ тон шухала удха шанартай. 1977 ондо промышленностиин гол фонднууд 25 миллиард түхай түхэригөөр ехэ болгогдожо, ниитэ хэмжээниинь 400 миллиардһаа дээшэ түхэриг болохо ёһотой. Энэ хадаа манай социалис Эхэ ороной туйлай ехэ баялиг болоно, тэрэниие эгээл ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ эрилтэ Коммунис партимнай табина.

Партиин XXV съезд дээрэ материальна эд хэрэгсэлнүүдыс гамтайгаар, зүбөөр хэрэглэхэ, тэдэниие гаргашалха хэрэгтэ арьбалалта алмалтын журам нягта наринаар сахиха асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаһан гээшэ. Материальна гаргаша арьбалһанай, продукци бүтээлгэдэ материалай хэрэглэмжэ бага болгожо, түүхэй эдэй гаргашын түрүү нормонуудые хэрэглэн, арьбалалта үгэхэ материалнуудые улам үргэнөөр хэрэглэдэг болоһоной ашаар 1977 ондо 1.5 миллиард шахуу түхэриг элсүүлэн абаха гэжэ хараалагдаа.

Экономико болон арад зоной байдал һуудалай хүгжэлтэдэ продукциин шанар һайжаруулга тон шухала удха шанартай гэжэ XXV съезд тэмдэглэһэн байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ олохон предприяти ба министерствэнүүд продукциингаа шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Гэхэтэй хамта тон үсөөхэн продукцидаа шанарай талаар гүрэнэй тэмдэг олгуулһан предприятинуудтай министерствэнүүд яһала олон гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

1977 ондо транспорт болон хэлхеэ холбоое мүнгөөр хангалгын гаргаша 5.7 процентээр ехэ болгогдожо, 20,5 миллиард түхэригтэ хүрэхэ.

Хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ мүнгэ зөөри һомололго тухай хэлэхэ зуураа, В. Ф. Гарбузов хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ туйлагдаһан горитойхон амжалтанууд һүүлэй жэлнүүдтэ партиин хэһэн ажал ябуулгын экономическа ба политическэ тон ехэ үрэ дүнгүүдэй нэгэн болоно гэжэ тэмдэглэбэ. КПСС-эй XXV съезд хүдөө ажахын үйлэдбэриин найдамтан ургалта хангаха, газар таряалангай ба мал ажалай ашаг үрые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ зорилго табиһан байна.

Ажахы хоорондын кооперациин ба агропромышленна нэгэдэлэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай шэглэлдэ оруулга ба томодхолгые саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол хүдөө ажахыда политическэ ба социально-экономическа тон шухала удха шанартай.

1977 ондо социалис хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ бюджетһээ совхозууд болон хүдөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудай өөһэдынь зөөриһөө, тэрэшэлэн урьһаламжаар 40,9 миллиард түхэриг һомологдоно гэхэ гү, али энэ жэлэйхиһээ 5,7 процентээр ехэ болоно. 1977 ондо хүдөө ажахые хүгжөөлгын гүрэнэй капитальна һомололгын ниитэ хэмжээн 21,9 миллиард түхэриг байха. Тэрээнһээ гадна колхозууд өөһэдынгөө зөөри ба СССР-эй госбанкын урьһаламжаһаа капитальна барилгада 10,5 миллиард түхэриг зорюулха байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие тогтууритайгаар хүгжөөхын тула газарые шанаржуулан һайжаруулга шухала удха шанартай байна. КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяхан абаһан тогтоол соогоо түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ газарые үргэн хэмжээгээрнь шанаржуулан һайжаруулхые хараалаа. уһалууриин ба хатаагдаһан газарые ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, эдэ газар дээрэ таригдаһан хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые али болохоор дээшэлүүлхэ зорилго табяа.

Шухала материально-техническэ хэрэгсэлнүүдээр хүдөө ажахые саг соонь ашаг үрэ ехэтэйгээр хангалга хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономикодо улам бүри шухала үүргэ дүүргэдэг болоно.

Манай орон дотор социально-экономическа хүгжэлтын түсэбүүдые бэелүүлгэдэ капитальна барилга айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ элидхэлэй барилгада мүнгэ һомолхо тухай удаадахи бүлэг соонь хэлэгдэнэ. 1977 ондо предприятинуудай бюджедһээ ээһэдынь мүнгэ зөөриһөө, банкын урьһаламжануудһаа 106,7 миллиард түхэриг гэхэ гү, али энэ жэлэйхиһээ 4,6 процентээр ехэ мүнгэн гүрэнэй капитальна һомололгодо гаргашалагдаха байна.

Хүндэлжэ байгаа предприятинуудые оньһон техникээр хангалгада, үргэдхэлгэдэ, һэльбэн шэнэдхэлгэдэ гаргашанууд 1977 ондо үргэдхэгдэхэ юм. Эдэ гаргашанууд үйлэдбэриин барилгада һомологдоһон гүрэнэй мүнгэ зөөриин 53,4 процентнь болохо байна.

1977 ондо розничнэ эд бараанай эрьесын хэмжээн 4,8 процентээр ургажа, 228 миллиард түхэригтэ хүрэхэ байна гээд элидхэлэй худалдаа наймаанда, хүн зоной ажаһуудал хангалгада мүнгэ һомолхо тухай бүлэг соо хэлэгдэнэ. Хүн зоной ажаһуудал хангалгада мүнгэ һомололго 7,3 процентээр нэмээгдэжэ, 6,3 миллиард түхэригтэ хүргэгдэхэ юм.

Гүрэнэй худалдаа наймаанда мүнгэ һомололгодо 3,8 миллиард түхэриг гэхэ гү, али байгша онойхиһоо 6.8 процентээр ехэ мүнгэн гаргашалагдахаар хараалагдана. Кооперативна худалдаа наймаанай эмхинүүд худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ, бэлэдхэлдэ ба ажал ябуулгын бусад зүйлнүүдтэ 1,1 миллиард түхэриг гаргашалха байна.

Арбадахи табан жэлэй түсэбөөр совет хүнүүдэй һуудал байдал саашадань һайжаруулха, эдэнэй юрэнхы эрдэмэй, соёлой-техническэ хэмжээс дээшэлүүлхэ, хүн зониие медицинскэ талаар хангалга һайжаруулха, социальна хангалга хүгжөөхэ гэжэ хараалагдана. 1977 ондо социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудта гүрэнэй бюджедһээ гаргашанууд 3,2 миллиард түхэригөөр дээшэлжэ, 83,7 миллиард түхэригтэ хүрэхэ байна.

Тэрээнһээ гадна, гүрэнэй предприятинууд ба эмхинүүд, колхозууд болон эд хэрэглэмжын кооперации социально-соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ, эдэниие барилгада өөһэдынгөө мүнгэ зөөриһөө 21 миллиард түхэриг гаргашалха.

Оршон гарахаяа байгаа жэлэй бюджет соо юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай хүдэлмэридэ, эдэниие барилгада 8,9 миллиард түхэриг һомологдохоор хараалагданхаи. 1977 ондо гүрэмнай 1,2 миллион хүнэй һууритай һургуулинуудые бариха юм.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдээр хараалагдаһан ниитын үйлэдбэриие хүгжөөлгэ, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхалга, техническэ эрдэмэй мэргэжэлэй училищинуудта шадабаритай хүдэлмэришэдые, тусхай дунда ба дээдэ һургуулинуудта эрдэм ехэтэй мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэ эрилтэ табина. 1977 ондо энэ зорилгодо 7.2 миллиард түхэриг гаргашалагдаха.

Һургуулида ороодүй үхибүүдые хүмүүжүүлгэ саашадань хүгжөөгдэхэ байна. Тиигэжэ оронойнгоо үйлэдбэриин, ниитэ-политическэ ба соёлой ажабайдалда эхэнэрнүүд улам үргэнөөр хабаадаха аргатай болохо юм. Һургуулида ороодүй үхибүүдэй эмхи зургаануудта гүрэнэй зүгһөө мүнгэ һомололго 4 миллиардһаа дээшэ түхэригтэ хүргэгдэхөөр хараалагдана.

1977 ондо больницын оро дэбдихэрэй тоо 3,1 миллионһоо үлүү болгогдохо байна. Гүрэнэй бюджет соо элүүрые хамгаалха хэрэг хүгжөөлгэдэ шухала хүрэхэ мүнгэ зөөри һомологдохо.

1977 ондо социальна страховани ба социальна хангалгые саашадань хүгжөөлгэдэ, нарижуулан һайжаруулгада гүрэнэй гаргашанууд 37,1 миллиард түхэригтэ хүргэгдэхэ гэхэ гү, али энэ жэлэй гаргашануудһаа 5.9 процентээр үлүү байха юм. Тиихэдэ хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон колхозниигуудта пенси түлэлгэдэ 27,9 миллиард түхэриг гэхэ гү, али байгша онойхиһоо 1.8 миллиард түхэригөөр ехэ мүнгэн гаргашалагдаха байна.

ВЦСПС ба нютагуудтахи профсоюзуудай зохеон хараалаад, гүйсэдхэдэг гүрэнэй социальна страхованиин бюджет 6.7 процентээр дээшэлүүлэгдэжэ, 29,8 миллиард түхэригтэ хүргэгдэхэ. Һомологдоһон мүнгэ зөөреэр профсоюзууд 1977 ондо 10 миллион хүдэлмэришэд, алба хаагшадые — түлөөһэгүй ба хүнгэлэлтэтэй путевконуудаар санаторинуудта, амаралтын байшангуудта, аяншалгын баазануудта, 10,4 миллион үхибүүдые пионерэй лагерьнуудта аргалуулхаар, амархаар эльгээхэ арга олгохо байна.

Эб найрамдал сахиха гэһэн Ленинэй суртал һургаалнууд партиин XXV съездын шиидхэбэринүүд дотор, эб найрамдалай ба уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө съездын хараалһан саашанхи тэмсэлэй программа дотор, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хурааха талаар шэглүүлэгдэһэн тодорхой дурадхалнууд соо шэнэ хүсэтэйгөөр бэелүүлэгдэжэ байна.

Гэхэтэй хамта, уласхоорондын харилсаае гэмгүй һайнаар хүгжөөлгэдэ тойбо татадаг империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй хорото муухай ябуулгануудта Советскэ Союз анхаралаа хандуулангүй байжа шадахагүйл. Тиимэһээ иимэ эрхэ байдалда оронoo хамгаалха хүсэ шадалаа улам нэмээхэ баатай болонобди. СССР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджедтэ оронoo хамгаалгада 17,2 миллиард түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдаа. Энэнь бүхы бюджедэй 7,2 процент болоно.

КПСС-эй ЦК-гай захяа заабаринуудтай зохилдуулан, арадай ажахые хүтэлбэрилгын эмхидхэл һайжаруулха талаар хэдэ хэдэн ехэ хэмжээ ябуулганууд һүүлэй жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэһэн байна. Томодхоһоной, мэргэжүүлһэнэй үндэһөөр үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ гурим нарижуулан һайжаруулагдаа. Промышленностиин һалбаринуудые хүтэлбэрилгын генеральна схемэнүүд батaлагдаад, бодото байдалда нэбтэрүүлэгдэнэ. Үйлэдбэриин ба эрдэмэй-үйлэдбэриин 2,8 мянган нэгэдэл эмхидхэгдэн байгуулагдана; автомадаар хангагдаһан хүтэлбэрилгын гуримууд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байна. Аппарадай бангууламжые эдэ бүгэдэ һайжаруулха, эдэнэй хүдэлмэридэ гаргашануудые бага болгохо арга олгохо юм.

Гэбэшье хүтэлбэрилгын аппарадта үшөө бага бэшэ үлүү юумэн бии, ... нистерствэдэ һа... хүтэлбэрилхэ ... наар хубилгагдана, ... сметын гуримуудые ... руулһан ушар ... Министерствэнүүд... дэлнүүдтэ, пре... та, эмхинүүдтэ ... гэдэ һомологдог... нуудые 0.8 милли... ригөөр хороохо ... оной бюджет соо ... даа.

1977 ондо эдэн... бюджедүүдэй ... жээн 105.5 милли... риг гэхэ гү, али эн... хиһээ 5.9 процен... болохо байна гэжэ ... лэй союзна респ... дай гүрэнэй бюдж... хай бүлэг соо ... Союзна республ... гүрэнэй бюджедүү... хэмжээнтэй байха... лагданхай:

РСФСР
Украинын ССР
Белоруссиин ССР
Узбегэй ССР
Казахай ССР
Грузиин ССР
Азербайджанай ССР
Литвагай ССР
Молдавиин ССР
Латвиин ССР
Киргизэй ССР
Таджигай ССР
Армениин ССР
Туркмениин ССР
Эстониин ССР

Гарахаяа байгаа ... оной түсэбтэ ... хадаа эгээл доодо ... хэмжээнэй байна гэ... эй. Центральна ... СССР-эй Министрн... вет тоолоод, арадай ... бии байгаа асари ... га нөөсэнүүдые ... ниитын үйлэдбэри... үрэ дээшэлүүлхэ ... риин шанар һай... экономическа ... хурдадхаха талаар ... лэй, политическэ ... дэлмэреэ элсүүлхэ ... министерствэнүүдэй, ... зургаануудай, союзна ... ликануудай Мини... Соведүүдэй урда ... жэ В. Ф. Гарбузов ... дөө хэлэбэ. (Альга ...

(Т...

НҮХЭР Д. А. КУНАЕВТА ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАА

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаевта Ленинэй орден, Социалис Ажалай Геройн «Хадуур ба Балта» гэжэ хоёрдохи алтан медаль октябриин 27-до Кремль дотор барюулагдаа.

Нүхэр Д. А. Кунаев хүдөө ажахые хүгжөөлгын асуудалаар партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ. 1976 ондо гүрэндөө ороохо таряа, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые худалдаха үндэр социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ республикынгаа коммунистнуудые, бүхы ажалшадые элсүүлгээр ехэ габьяануудтай байһанай түлөө иимэ үндэр дээдэ шагналда хүртэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный тус шагналалые барюулба.

Шагнал барюулгын үедэ нүхэр Л. И. Брежнев, Ю. В Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарёв, Ш. Р. Рашидоз, М. С. Соломенцев, И. В Капитонов, В. И. Долгих, К. Ф Катушев, В. М. Зимянин, Ч. У. Черненко, Я. П. Рябов байлсаа.

Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ С. Б. Ниязбеков, Казахстанай Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Б. А. Ашимов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе зал дотор мүн лэ байлсаба.

Нүхэр Н. В. Подгорный шагнал барюулхадаа үгэ хэлээ.

Н. В. ПОДГОРНЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ Динмухамед Ахмедович!

Хүндэтэ нүхэдүүд!

КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Динмухамед Ахмедович Кунаевта мүнөөдэр Ленинэй орден, «Хадуур ба Балта» гэжэ хоёрдохи алтан медаль ехэ баяртайгаар барюулжа байнабди.

Эхэ ороной үндэр дээрэ шагналнуудта хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, манай нүхэр ба ханиие партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын үмэнэһөө, энэ зал дотор сугларагшад бүгэдын үмэнэһөө үнэн зүрхэнһөө амаршалхыемни зүбшөөгыт.

Хүндэтэ Динмухамед Ахмедович, Та хүдөө ажахые хүгжөөлгын талаар КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдыс амжалтатайгаар бэелүүлхэ, гүрэндөө ороохо таряа, газар таряалангай ба мал ажалай бусад продуктнуудые худалдаха үндэр ехэ социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ республикынгаа коммунистнуудые, бүхы ажалшадые элсүүлгын талаар ехэ габьяануудтай байһанайнгаа түлөө эдэ шагналнуудта хүртэһэн байнат.

КПСС-эй ЦК-гай һаяхан тараһан Пленум оронойнгоо ажабайдалай шухалын шухала бусад асуудалнуудһаа гадна, хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгын аласай зорилгонуудта тон ехэ анхарал хандуулаа. Леонид Ильич Брежнев үсэгэлдэр, Пленумэй хүдэлмэреэ дүүргэһэн тухай соносхоходоо, мүнөө жэлдэ ороохо таряа бэлэдхэлгэ үрэ дүнгүүдэйнгээ талаар эрхим тоотой 1973 онойхиһоо үлүүлэнхэй гэжэ мэдээсээ. Энэ мэдээсэл ехэ зоригжол үүсхээд, бидэнэр бүтэдын сэдьхэл бодолые гүн баяраар нэбтэрүүлээ.

Энэ хадаа үнэхөөрөө гайхамшаг ехэ илалта болоно. Энэ илалта түбхын түрүүндэ олон миллион совет хүнүүдэй — 1976 оной ургасын түлөө тэмсэлэй үнэнтэ баатарнуудай шэн зоригто ажалаар, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын, тэрэнэй материально-техническэ үндэһэ һууриие бэхижүүлхын тула олон жэлэй туршада партиин зүгһөө гаргагдаһан оролдолго хүсэлэлгэнүүдээр туйлагдаа. Энэ илалта — манай Ленинскэ партиин аграрна политикын гайхамшаг хүсэ нүлөөнэй байһанай эли тодо гэршэ болоно.

Казахстанай ажалшад бүгэдэ арадай илалтада хубитаяа ехээр оруулба. Сэхыень хэлэхэдэ, гасуурмаг байһан энэ жэлдэ тус республикын ажахынууд ургасаяа богонихон болзор соо хуряажа, Эхэ оронойнгоо амбаарта нэгэ миллиард 150 миллион үлүүтэй пүүд ороохо таряа оруулһан байна.

Ороохо таряа ехээр ургуулжа абахын түлөө тэмсэлдэнь Казахстанда Россин Федерациин, Украинын, Белоруссиин, Молдавиин, бусад республикануудай олон мянган түлөөлэгшэд аха дүү ёһоной туһаламжа үзүүлээ. Ургасын түлөө асари ехэ тэмсэлэй түлэг дундаа ябажа байха үеэр Алма-Атада болошо партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ бүхы таряашадта элсүүлэн зоригжуулхы угаа ехэ нүлөө үзүүлээ.

Леонид Ильич ЦК-гай Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, республикын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ абаһан ехэ уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн Казахстанай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шэн зоригто ажалые үндэрөөр сэгнэбэ.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада хоёр дахин, 1972 ба 1973 онуудта, энэ республика нэжээд миллиард пүүд таряа тушааһан байна. «Казахстанска миллиард гэһэн ойлгомжо бодото хэрэг болоод, арад зоной ухаан бодолдо батаар нэбтэрэн ороо.

Казахстанай ажалшадай гайхамшаг амжалтануудынь Казахстанай партийна организациин, тэрэнэй Центральна Комитедэй эмхидхэлэй ба политическэ ехэ хүдэлмэриин үрэ түгэс дүн болоно гээд мэдэнэбди Энээндэ Танай. Динмухамед Ахмедович, ехэ аша габьяагай бчи байһаниинь лабтай.

Элүүр энхэ байхыстнай, буурашагүй эршэ зоригтой, сог залитай ябахыетнай, манай хамтын хэрэгэй — коммунизмын илан мандалгын аша туһада бүри ехэ шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай, хүндэтэ Динмухамед Ахмедович, Танда үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди!

Д. А. КУНАЕВАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ Леонид Ильич!

Хүндэтэ Николай Викторович!

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Минии хаба соогоо хэһэн хүдэлмэриис үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө ЦК-гай Политбюродо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Советскэ правительствада гүн ехэ баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Энэ үндэр дээдэ сэгнэлтэ манай түрэл партида хамаадана, тус партиин зэргэдэ 40 жэлэй туршада байнаб Манай Коммунис партиин дура хүсэлые бэелүүлэн, КПСС-эй түүхэтэ XXV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тула өөһэдөөнь дулдыдаха бүхы юумэ хэжэ байгаа олон үндэһэ яһатантай совет Казахстанай ажалшадта энэ үндэр дээдэ сэгнэлтэ хамаадана.

Мүнөөдэр Эхэ оронойнгоо үндэр дээдэ шагнал абажа байхадаа, шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаха хэрэгые партиин бэелүүлжэ эхилһэн баатар габьяата добтолгын 23 жэл һаядаа гүйсэхэеэ байна гэжэ тусхайлан хэлэхые, хүндэтэ Леонид Ильич, хүсэхэ байнаб. Тэрэ дурасхаалта үдэрнүүдһээ хойшо манай партиин ба Совет гүрэнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Леонид Ильич Брежневэй хүтэлбэри доро би хүдэлмэрилжэ байнаб. Энэ ушар намда ехэ зол хуби, ехэ харюусалгатай хэрэг болоно. Экономикоёо хүсэн түгэсөөр хүгжөөхын, эрдэм болон соёлоо хүгжөөхын тула Казахстанда бүтээгдэһэн бүхы юумэн, бүхы совет арадай хамаг амжалтанууд, туйлалтанууд мэтээр, Леонид Ильич, Танай нэрэтэй холбоотой гэжэ лаб хэлэжэ шадахаб.

Партиин даалгабаринуудые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын, агууехэ совет арадтаа үнэн сэхээр алба хэхын тула, намһаа дулдыдаха бүхы юумэ хэхэб гэжэ түгэсхэл доторoo Танине, хүндэтэ Леонид Ильич, Политбюрогой хүндэтэ гэшүүдые найдуулнаб.

Таанадта ехэ баяр хүргэнэб.

* * *

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд Эхэ ороной үндэр дээдэ шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, нүхэр Д. А. Кунаевые үнэн зүрхэнһөө амаршалба Элүүр энхэ ябахыень, манай орон дотор коммунис общество байгуулгын аша туһада саашадаа үрэ түгэсөөр ажаллахыень тэрээндэ хүсэбэд. (ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

радио • телефон • телеграф

ТОДО ЗОРИЛГОНУУД, ЕХЭ ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумэй дүнгүүд, энэ Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ шухала удха шанартай байна гэжэ элитэ мэдээжэ ниитын ажал ябуулагшад, гадаадын оронуудай хэблэл тэмдэглэнэ.

Совет эб найрамдалта политикын программа зохёолгодо, тэрэниие бодото байдалда бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнгаа түлөө уласхоорондын оршом соо нэрэ хүндэтэй болоһон Леонид Ильич Брежневэй хэлэһэн үгэ ехэ удха шанартай байна гээд Польшын «Трибуна люду» газетэ түрүү бэшэг соогоо мэдээсэнэ.

Эб найрамдал хамгаалхын, уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө СССР-эй залан сэхээр тэмсэдэг байһыень КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгэ cooһoo элеэр харагдана.

«КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө Советскэ Союзда ямар асари ехэ тэмсэлэй хэгдэжэ байһан тухай Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэһөө бүрин хүсэд ойлгомоор» гэжэ Венгриин «Непсабадшаг» газетэ бэшэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгэ эб найрамдалай, аюулгүй байдалай программые саашадань бэелүүлхэ үнэн зам арадуудта заажа үгэнэ гээд Болгариин «Земедельско знаме» газетэ тэмдэглэнэ. Леонид Ильич Брежневэй үгэ Ленинэй хэтэдээ мүнхэ суртал һургаалнуудай агууехэ хүсөөр нэбтэрэнхэй.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум ба Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ партиин XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые совет арадай саашадаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ замда шухала шата болохо байна гээд Монголой «Үнэн» газетэ онсолон заана.

Советскэ Союзай ба гадаадын оронуудай байдал ... энэ үгэ соо дэлгэр... хэлэгдэнэ гэжэ «В... пост» газетэ бэшэнэ.

Англиин «Морнинг ... газетэ КПСС-эй ЦК-гай ... нумэй дүүрэһэн тухай ... хэдээ, Л. И. Брежневэй ... лэһэн удха түгэлдэр ... анхаралаа ехээр ханд...

Л. И. Брежнев үгэ ... Индитэй тогтооһон хар... холбоондо, Индиин пр... министр Индира ... хани ёһоной албанай ... гээр СССР-тэ ерэһэн ... да гол анхаралаа ханд... байна гэжэ Индиин ... геральд» газетэ тэм... (ТАСС)

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. СССР-эй Верховно Соведэй юһэдэхи зарлалай табадахи сесси. СССР-эй финансын министр депутат В. Ф. Гарбузовай хэһэн «СССР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджет тухай СССР-эй гүрэнэй 1975 оной бюджедэй дүүргэлтэ тухай гэжэ элидхэл. Нүхэр Д. А. Кунаевта шагнал барюулагдаа. Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые дэмжэн һайшааһан һанамжанууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Газарай хүрьһэнэй нара һалхинһаа нуралга. Энээниие болюулжа болохоор гү?» — манай хөөрэлдөөн. «Түсэбүүдтэ эмхидхэл ба шалгалта хэрэгтэй» — В. Озёровой статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. Нүхэр В. Ф. Гарбузовай үгын түгэсхэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Хилын саанаһаа.

СЭНХИР ЭКРАН

КОМСОМОЛОЙ МҮНДЭЛҺЭН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.10—15.05—19.00—22.55—«Эти непослушные сыновья» — телефильм (3-дахи сери). 10.15—«Москва ба москвагайхид». 10.45 — Комсомолой мүндэлһэн үдэртэ зорюулагдаһан фильмүүдэй программа. 11.20 — «Мүнөө сагай эрдэм наука». 11.50 — «Социалис оронуудай хани нэгэдэл». Югославиин социалис Федеративна Республика. 12.20 — Ереванай политехническэ институдай концерт. 12.50 — «М. Каримай уран бэлиг». 13.30 — А. Голубев. «Мальчик из Уржума». 14.00 — Шэнэ һонин. 14.10 Забһарлалга. 14.20 — Джон Рид. «Ажабайдалай ба уран зохёолой хуудаһанууд». 16.10 — «СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта үгэ үгтэнэ». 16.20 — М. Каримай уран бэлиг. 17.00 — «Түрүүлэн дабшагшадай алдар габьяа». Телевизионно очерк. 17.30 — СССР-эй арадай хатар ба дуунууд. 18.00 — «Время». 18.30 — Омскын ород арадай гүрэнэй хоорой концерт.

Улаан-Үдэ. 20.05 — «Факел» залуушуулда зорюулагдаһан программа. «БАМ-айхидай шэнжэ». 20.45 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 21.15 — Забһарлалга. 21.25 — Асафьев. «Бахчисарайский фонтан» ССР Союзай Ехэ театрай баледэй солистнууд хатарха. 21.40 — СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта үгэ үгтэнэ. 21.55 — «Ном. Саг. Уншагша» 22.25 — «Түрүүлэн дабшагшадай алдар габьяа». 24.00 — «Время». 00.30 — Залуушуулай совет дуунуудай бүхэсоюзна конкурсын концерт. (Ригэһээ дамжуулга).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 20.05 — «Бүлэ тухай хөөрэлдөөн». 20.35 — «Танай бэшэгүүдээр» — хүгжэм. 21.00 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 21.15 — «Сотрудник ЧК» уран һайханай фильм.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай нэгэ бүрхэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха. Зарим газарнуудаар бага сага саһан орохо. Зүүн тээһээ секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Республикын олонхи аймагуудта 7—12, тиихэдэ хойто аймагуудаар 12—17 градус хүйтэн болохо. Улаан-Үдэдэ нэгэ бүрхэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха. Саһан орохогүй. Зүүн тээһээ секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэрынь 7—9 градус хүйтэн байха.

Октябриин 30-һаа ноябриин 2 болотор иимэ байха: бага сага үүлэтэхэ, саһан орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 3—7 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 21—26 градус, тиихэдэ хойто аймагуудаар 28—33 градус хүйтэн болохо, үдэрынь 7—9 градус хүйтэн болохо.

Ноябриин 2,3-да үүлэтэйшэг байха, бага сага саһан орохо, шуургалха. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 10—15, хойто аймагуудаар 19—24 тиихэдэ үдэрынь 2—7 градус хүйтэн болохо.

ХРОНИК...

Буряадай АССР-... хоно Соведэй П... байгша оной октяб... до абаһан Указ... **нигэжэ тогтообо**

Хойто-Байгалай ... дэбисхэр дээрэ шэн... болоһон Тоннельн... ниие бүридхэлдэ ... воуоян гэжэ посел... шадан депутадуудай ... захиргаанай мэдэлд... ха:

Хориин аймагай ... моной Соведэй Лоо... жэ һууриниие энэл ... Дэдэ-Тайлсын ... бүридэлдэ оруулх...

Хойто-Байгалай ... Чильчигирскэ сел... Северомуйск посол... воуоян гэжэ посел... шадай депутадуудай ... захиргаанай мэдэлд... ха.

Эдэ һуурин тос... бүридхэлэй дансаһаа ... ха:

Хурамхаанай ... Гааргын сомоной ... Под-Икат һууриние...

Хэжэнгын аймагай ... Хэжэнгын сельсоведэй ... несеновскэ тосхоние...

Редакторай орл...
М. Н. НИМАЕВ

Манай адрес, теле...

Индекс: 670000, г. ... Удэ, ул. Ленина, 35. ... фоны: секретариат — ... приемная — 2-54-93.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-02031.